«Арқалық қаласының орталықтандырылған
кітапхана жүйесі» ММ
Әдістеме – библиография бөлімі

«Өнердің құдіретін ұққан жан»

Қоғам қайраткері, сазгер, күйші,
Арқалық қаласының құрметті азаматы
Кәки Шәріпұлы Ақан
90 жыл (1935-2024)

ЖАДНАМА

«Арқалық қаласының орталықтандырылған кітапхана жүйесі» ММ
Әдістеме – библиография бөлімі

«Өнердің құдіретін ұққан жан»

Қоғам қайраткері, сазгер, күйші,
Арқалық қаласының құрметті азаматы
Кәки Шәріпұлы Ақан
90 жыл (1935-2024)

ЖАДНАМА

Арқалық қаласы 2025 жыл

ӘОЖ 011
КБЖ 91
Ө 58

Құраст., компьют.терген: С. М. Көшкінбай
Жауапты: ред: Д. Е. Құсайын

Құрастырушы: С. М. Көшкінбай
Шығарымға жауапты: Д. Е. Құсайын
Мұқабаны безендірген: С. М. Көшкінбай
Редактор: Л. Б. Исабекова

Өнердің құдіретін ұққан жан [Мәтін] : [жаднама] // Қоғам қайраткері, сазгер, күйші, Арқалық қаласының құрметті азаматы Кәки Шәріпұлы Ақан тағанына 90 жыл мерейтойына арналған) : Жаднама / «Арқалық қаласындағы орталықтандырылған кітапхана жүйесі» ММ Әдістеме-библиография бөлімі ; [құраст.; С. М. Көшкінбай; шығарылымға жауапты Д. Е. Құсайын; ред. Л. Б. Исабекова]. – Арқалық : [б.б.], 2025. – 48 б. : сурет. – қазақ тілінде.

Қоғам қайраткері, сазгер, күйші, Арқалық қаласының құрметті азаматы Кәки Шәріпұлы Ақан тағанына 90 жыл мерейтойына арналған оқырмандар назарына ұсынамыз. Бұл жаднамаға Кәми Шәріпұлы Ақанның өмірі мен шығармашылығы жайындағы ақпарат жинақталған.

©Арқалық қаласының орталықтандырылған кітапхана жүйесі,
Әдістеме-библиография бөлімі

Болмысы бөлек тұлға

Торғай өңіріне белгілі қоғам қайраткері, әуесқой сазгер, күйші, Арқалық қаласының Құрметті азаматы Ақан Кәки Шәріпұлы 1935 жылы 12 тамызда Қостанай облысы, Амангелді елді мекенінде дүниеге келген. Еңбек жолын 1953 жылы Амангелді орта мектебінде пионер ұйымының жетекшісі қызметінен бастаған. Жігерлі жас жігіттің іс-қимылы, ұйымдастырушылық қабілеті оның Амангелді аудандық комсомол комитетінің бөлім меңгерушісі болып жоғарлауына игі ықпал етеді. 1962 жылы партиялық жұмысқа ауысып, 1980 жылға дейін Қазақстан компартиясы Амангелді аудандық комитетінде нұсқаушы, сектор, бөлім меңгерушісі қызметтерін атқарды. 1980-86 жылдары аудандық халықтық бақылау комитетінің төрағасы, 1986-90 жылдары аудандық партия комитеті жанындағы партия комиссиясының төрағасы болды. Ақан Шәріпұлы бірнеше мәрте Амангелді аудандық партия комитетінің пленум, бюро мүшесі, аудандық кеңестің депутаты болып сайланған. Ол партия жұмысында жүріп сырттай Қостанай ауылшаруашылық техникумын және СОКП Жоғары партия мектебін бітірді.

Әсіресе, 60 жылдары бастау алған өнерлі жастардың жігерлі бастамаларына Кәки Шәріпұлының да қосқан үлесі мол. Сол кезде халық театрының жұмысы қайта қолға алынып, жандана түсті. Өз замандастарымен бірге сахнаға шығып, рольдерде ойнап өнерімен тамсандырды. Қолына баянын алып, Біржансал, Ақансері, Үкілі Ыбырай, Мәди және Естайдың әндерін орындағанда ерекше әсем күйге бөленесің. Ғажап дауысы, әннің үндестігі еріксіз өнеріне бас идіреді. Талантты азамат өзінің рухани өмірін басқаға үлгі ретінде көрсете білді. Ол аудандық халық өнерпаздар үйірмесінің белді мүшесі бола жүріп, талай байқауларға қатысып, жеңімпаз атанды. Кәки Шәріпұлы халқымыздың жыршылық, термешілік өнерін де жанына серік еткен. Сахнада күй тартып қана қоймай өз жанынан ән шығарумен де айналысты. Тәуелсіз Қазақстанның 15 жылдығына орай өткізілген облыстық байқауда оның өзі шығарған «Елім менің» және «Қаһарманым-ерлерім» әндері екінші орындарды иеленіп, халықтық әнге айналды.

1988 жылы Торғай облысы жабылғанда ол Көкшеге көшіп, ол жақта 1990-95 жылдары «Өрнек» кооперативі төрағасының орынбасары болып істеді. Осы кезеңде Абылай ханның 280 жылдығына орай Бурабайда ашылған мұражайдың ұйымдастыру жұмыстарына айтарлықтай үлес қосты.

Ол он бес жыл Арқалық қаласының ардагерлер кеңесінің төрағасы қызметін атқарды. Арқалық қаласы ардагерлер кеңесін Кәки Шәріпұлы Ақан басқарған уақытта қала жұртшылығына үлгі болатындай бірқатар игі істер атқарылды. Ол ардагерлерден құрылған «Қазына» көркемөнерпаздар үйірмесі еді. Үйірме ұжымға айналып, облыстық, қалалық байқаулардың бірнеше мәрте жүлдегері атанды. Қарттарға қамқорлық жасауда, олардың талап тілектерін

орындауда мемлекеттік орындармен тығыз байланыста жұмыс жасады. Ол ардагерлерді жарқын іске жұмылды отырып, шаһардың өсіп-өркендеуі мен әлеуметтік мәселелеріне, жастардың патриоттық рухта тәрбиеленуіне елеулі еңбек етті.

Кәки Шәріпұлы тек өнерпаз ғана емес, қолы тұнып тұрған шебер. Ұлттық ою-өрнектерді салып, кебеже, сандық, тосағаш жасайтын өнері тағы бар.

Кәки Ақанның еңбегі де еленбей қалмады. «Еңбек Қызыл Ту ордені» және бірнеше медаль, грамоталармен марапатталған.

Торғай өңірінің белгілі азаматы, қоғам қайраткері Кәки Шәріпұлы Ақан ұл-қыздарын тәрбиелеп өсіріп, немере-шөбере сүйіп, ұрпақ өрбіткен – бір әулеттің ғана емес, барша елдің ақылманы, арқа сүйер асыл тұлғасы болды.

Өмірінің әр кезеңінде халық игілігі үшін аянбай еңбек етіп, қай істе де жауапкершілігімен, парасаттылығымен, шынайы адамгершілік қасиеттерімен көпшілікке үлгі бола білді. Елдік мұрат жолында атқарған сан салалы қызметі, әсіресе, өнер мен мәдениетті дамытудағы өлшеусіз еңбегі, ұрпақ тәрбиесіне қосқан үлесі оның жарқын бейнесін ел жадында мәңгілік қалдырмақ.

Қайда жүрсе де елдің сөзін сөйлеп, бірлігін ойлаған абзал азаматтың ғұмыры – тұтас бір дәуірдің шежіресі. Ол тек мемлекеттік қызметпен ғана емес, шығармашылық жолымен де елге танылып, қазақтың әні мен күйін, жыры мен термесін ұрпаққа аманаттаған руханият жанашыры ретінде бағаланды.

Асыл аға, ардақты тұлға Кәки Шәріпұлы Ақан 2024 жылы өмірден озды. Оның жарқын бейнесі, елге сіңірген еңбегі мен жүрекке жеткен өнері ұмытылмақ емес. Артында қалған мол мұрасы мен адамгершілікке толы өмір жолы туған елі мен халқының жүрегінде мәңгілік сақталады.

Кәки Шәріпұлы Ақанның шығармасы:

1. Ақан, Кәки Шәріпұлы. Өмір тарихы [Мәтін] / К.Ш. Ақан ; [алғы сөз жазғ.: Х. Мұсабаев]. – Қостанай: Шапақ, 2017. – 294 б.

Мерзімді басылым беттерінде жарияланған мақалалары:

2019

2. Шәріпұлы, Кәки. Ұмытылмайтын ұлы есім [Мәтін] : [ұстаз Ғыжудан Қасымов туралы] / К. Шәріпұлы // Amankeldi araiy. – 2019. – 14 маусым. – Б. 7.
3. Шәріпұлы, Кәки. Іскер қыз – Тамара [Мәтін] : [кәсіпкер Т. Соколова] / К. Шәріпұлы // ARQALYQ habary = Торғай. – 2019. – 14 маусым. – Б. 4.
4. Шәріпұлы, Кәки. Қасиетті мейрамдарымызды қадірлейік ағайын! [Мәтін] : [Рамазан айы] / К. Шәріпұлы // ARQALYQ habary = Торғай. – 2019. – 31 мамыр. – Б. 3.
5. Кәки, Ахан. Қасиетті мейрамдарымызды қадірлейік, ағайын! [Мәтін] : [Рамазан айы] / А. Кәки // Amankeldi araiy. – 2019. – 31 мамыр. – Б. 6.
6. Шәріпұлы, Кәки. Асыл ана, аяулы жар Қатыкен! [Мәтін] : [естелік] : [өнер тарланы Мейрамхан Қапышұлының жары Қатыкен Әбуғалиқызы туралы] / К. Шәріпұлы // Amankeldi araiy. – 2019. – 19 сәуір. – Б. 7.

2018

7. Өткен күндерден белгі бар [Мәтін] : [қоғам қайраткері Кәки Ақан Шәріпұлының Батпаққара ауданының құрылу тарихы туралы әңгімесі] / АА" газеті редакциясы // Аманкелді арайы. – 2018. – 17 тамыз. – Б. 3.

2014

8. Ақан, Кәки. Жеңістің жетпіс жылдығы алыс емес [Мәтін] : [ардагерлер ұйымының V Пленумы туралы : автордың фотосы бар] / К. Ақан // Торғай. – 2014. – 25 шілде. – Б. 3.
9. Ақан, Кәки. Елдіктің ерен үлгісі [Мәтін] : [Президент Жолдауы : автордың фотосы бар] / К. Ақан // Қостанай таңы. – 2014. – 28 қаңтар. – Б. 5.

2013

10. Ақан, Кәки. Туған-туыстың ортасында қартаю да бақыт [Мәтін] : немесе 95 жасқа келген Ұлы Отан соғысының ардагері Өтетілеу Сүлейменов жайлы бірер сөз : [суреттер бар] / К. Ақан // Қостанай таңы. – 2013. – 2 шілде. – Б. 6–7.

2012

11. Ақан, Кәки. Ардагерлер ұйымының жұмысын жақсартайық [Мәтін] : [ардагерлер ұйымының Петропавл қаласында өтілген "Ардагерлер

белсенділерінің аймақтық" атты семинары туралы] / К. Ақан // Торғай. – 2012. – 17 қыркүйек. – Б. 4.

12. Ақан, Кәки. Жолдау - жақсылықтың жаршысы [Мәтін] : [ел басы Нұрсұлтан Назарбаевтың Қазақстан халыққа жолдауы туралы] / К. Ақан // Арқалық хабары. – 2012. – 3 ақпан. – Б. 5.
13. Ақан, Кәки. Шуақты қарттық қамы [Мәтін] : [ардагерлер ұйымының кезекті VI съезі туралы] / К. Ақан // Торғай. – 2012. – 13 қаңтар. – Б. 1.

2010

14. Шәріпұлы, Кәки. Ардагерлердің ұлағатты істері [Мәтін] : [қалалық "Ардагерлер" клубының өнерлері туралы] / К. Шәріпұлы // Торғай. – 2010. – 9 шілде. – Б. 4.

2009

15. Ақан, Кәки. Соғыс ардагерлеріне үнемі көңіл бөлінуде [Мәтін] : [соғыс және тыл ардагерлеріне арналған көмек] / К. Ақан // Арқалық хабары. – 2009. – 5 ақпан (№ 6). – Б. 6.

2008

16. Ақан, Кәки. Беделді қоғамдық күш [Мәтін] : [қалалық ардагерлер ұйымының кеңесі туралы] / К. Ақан // Торғай. – 2008. – 10 қазан. – Б. 4.
17. Ақан, Кәки. Ағаның нұрлы жолы [Мәтін] : [соғыс және еңбек ардагері Мұратқали Камалұлы туралы] / К. Ақан // Торғай. – 2008. – 22 тамыз. – Б. 4.

2007

18. Ақан, Кәки. Еліне еңбегі сіңген азамат [Мәтін] : [еңбек ардагері Қуаныш Ақыбайұлының еңбегі туралы] / К. Ақан // Қостанай таңы. – 2007. – 5 қаңтар. – Б. 5.

2006

19. Шәріпұлы, Кәки. Ел тірлігі - ел бірлігі [Мәтін] : [қаламыздың 50жылдық мерекесі қарсаңында] / К. Шәріпұлы // Торғай. – 2006. – 23 маусым. – Б. 1.
20. Ақан, Кәки. "Жеңіс - ерліктің, батырлықтың, достықтың үлгісі " [Мәтін] : [қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы Кәки Ақанмен сұхбат] / К. Ақан ; әңг. Ғанибет Ғалымбекұлы // Арқалық хабары. – 2006. – 5 мамыр. – Б. 4.
21. Ақан, Кәки. Біздерге үлкен міндет жүктеді [Мәтін] : [Ұлы Отан соғысы ардагерлер съезі] / К. Ақан // Торғай. – 2006. – 5 мамыр. Б 4.

2005

22. Ақан, Кәки. Ұлы тойға ұлы көш боп қатысты [Мәтін] : [Жеңістің 60 жылдығына орай] / К. Ақан // Торғай. – 2005. – 24 маусым. Б. 4.

Ол туралы:

23. Амантайұлы, Дархан. Наурыз - сахналық мереке емес, халықтық мереке! [Мәтін] / Д. Амантайұлы // ARQALYQ habary = Торғай. – 2019. – 20 ақпан. – Б. 1, 3.

2018

24. Алтын ұя-бесігім [Мәтін] : Аманкелді ауданының 90 жылдық тойына ән шашу : [ән нотамен берілген] / сөзі мен әні Кәки Шәріпұлынікі // Қостанай таңы. – 2018. – 14 қыркүйек. – Б. 8.
25. Жантасұлы, Әбдіғали. Кәки ағаға [Мәтін] : [Кәки Шәріпұлына : өлең] / Ә. Жантасұлы // Арқалық хабары. – 2018. – 2 наурыз. – Б. 3.
26. Амантайұлы, Дархан. Қария қазынасымен бөлісті [Мәтін] : [Арқалық қаласының құрметті азаматы Кәки Шәріпұлының жаңа кітабының тұсаукесері] / Д. Амантайұлы // Арқалық хабары. – 2018. – 2 наурыз. – Б. 3.

2016

27. Молдашұлы, Болат. Қарттарым, аман сау жүрші! [Мәтін] : [өлеңдер] / Б. Молдашұлы // Арқалық хабары. – 2016. – 21 қазан. – Б. 3.

2015

28. Бопина, Марал. Жастайынан көшбасшы [Мәтін] : [Тыл ардагері Кәки Ақан 80 жасқа толып отыр] / М. Бопина // Арқалық хабары. – 2015. – 11 қыркүйек. – Б. 4.
29. Жүнісұлы, Мұрат. Сексендегі сері аға [Мәтін] : [ардагерлер ұйымының төрағасы Ақан Кәки Шәріпұлы 80 жаста] / М. Жүнісұлы // Қостанай таңы. – 2015. – 11 тамыз. – Б. 7.
30. Жапарұлы, Молдатай. Ағаға ақ тілек [Мәтін] : [өлең] / М. Жапарұлы // Арқалық хабары. – 2015. – 7 тамыз. – Б. 5.
31. Есмағанбетов, Қайрат. Шаттық қонған шаңырақ [Мәтін] : [еңбек ері Кәки Ақан 80 жаста] / Қ. Есмағанбетов // Арқалық хабары. – 2015. – 7 тамыз. – Б. 8.
32. Жүнісұлы, Мұрат. Сексенде серілігін тастамаған... [Мәтін] : [еңбек ері Кәки Ақан туралы] / М. Жүнісұлы // Арқалық хабары. – 2015. – 7 тамыз. – Б. 8.
33. Қазымбеков, Қуанышбай. Келіп қапсыз сексенге [Мәтін] : [өлең] / Қ. Қазымбеков // Арқалық хабары. – 2015. – 7 тамыз. – Б. 5.
34. Қойшыбайұлы, Мұқият. Кәки Ақан мерейтойына [Мәтін] : [өлең] / М. Қойшыбайұлы // Арқалық хабары. – 2015. – 7 тамыз. – Б. 5.
35. Мұсабаев, Хамитбек. Алаштың абыз ақсақалы [Мәтін] / Х. Мұсабаев // Аманкелді арайы. – 2015. – 31 шілде. – Б. 5.
36. Ахметбеков, Б. Ардагерлер ән салды, ел - жұрт тамсанды [Мәтін] : [ардагерлер ұйымынан құрылған ұлт аспаптар ансамблі жұршылықты әнге бөледі] / Б. Ахметбеков // Торғай. – 2015. – 19 маусым. – Б. 3.

2013

37. Жүнісұлы, Мұрат. Ардагерлерді не толғандырады? [Мәтін] : [Арқалық қалалық ардагерлер кеңесінің Пленумы өтті : сурет бар] / М. Жүнісұлы // Қостанай таңы. – 2013. – 12 наурыз. – Б. 2.

2010

38. Омарұлы, Өтеген. Жеті өнер иесі болатын [Мәтін] : [қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы Кәки Шәріпұлы Ақан туралы] / Ө. Омарұлы // Арқалық хабары. – 2010. – 20 тамыз. – Б. 3.
39. Есмағанбетов, Қайрат. Сан алуан өнер иесі [Мәтін] : [қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы Кәки Шәріпұлы туралы] / Қ. Есмағанбетов // Арқалық хабары. – 2010. – 6 тамыз. – Б 3.
40. Мұсабаев, Хамитбек. Жанымен ұққан өнердің құдіретін [Мәтін] : [өлеңдер] / Х. Мұсабаев // Арқалық хабары. – 2010. – 6 тамыз. – Б. 3.
41. Тілемісұлы, Темір. Арнаулар [Мәтін] : [өлеңдер] / Т. Тілемісұлы // Торғай. – 2010. – 6 тамыз. – Б. 5.
42. Шөкен, Майра. Алтын арқау [Мәтін] : [қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы Кәки Шәріпұлы Ақан 75 жаста] / М. Шөкен // Торғай. – 2010. – 6 тамыз. – Б. 4.

2005

43. Байжан, Ахметхан. Аға туралы ақиқат [Мәтін] : [ардагер Кәки Ақан туралы] / А. Байжан // Торғай. – 2005. – 12 тамыз. – Б. 4 б.

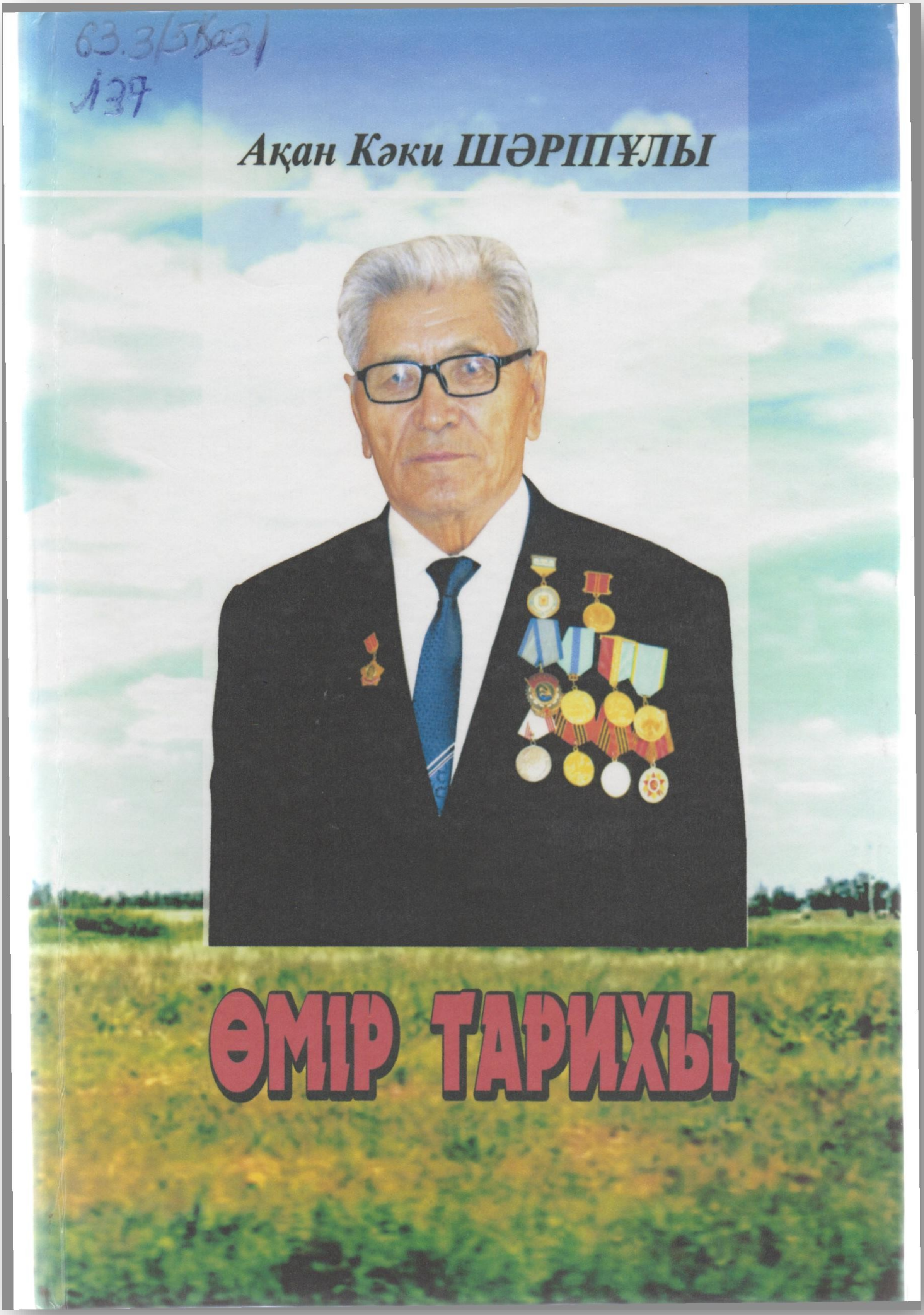

Кәки Ақанның тағылымды туындысы

Ол туралы жарияланған кітаптар

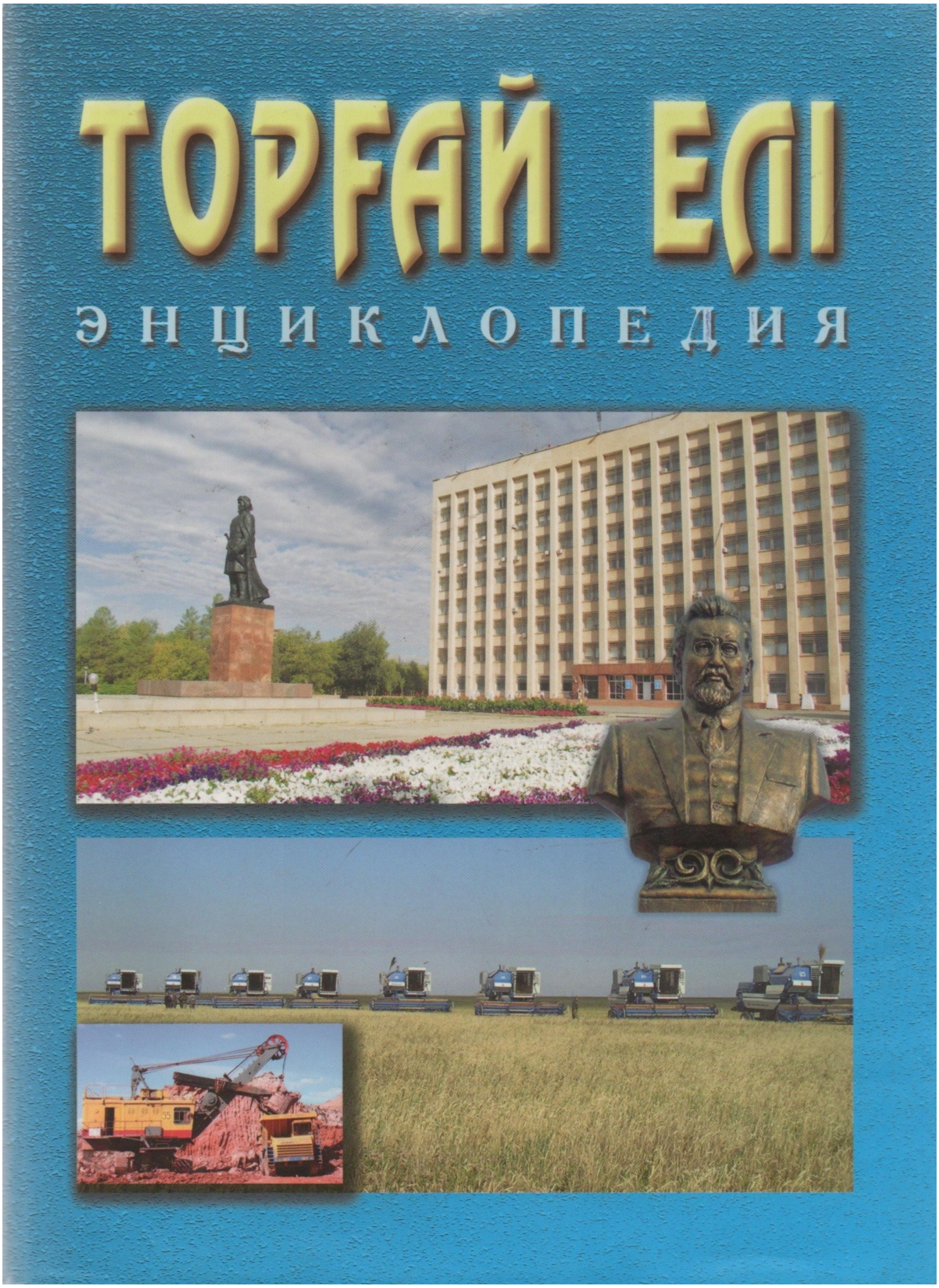

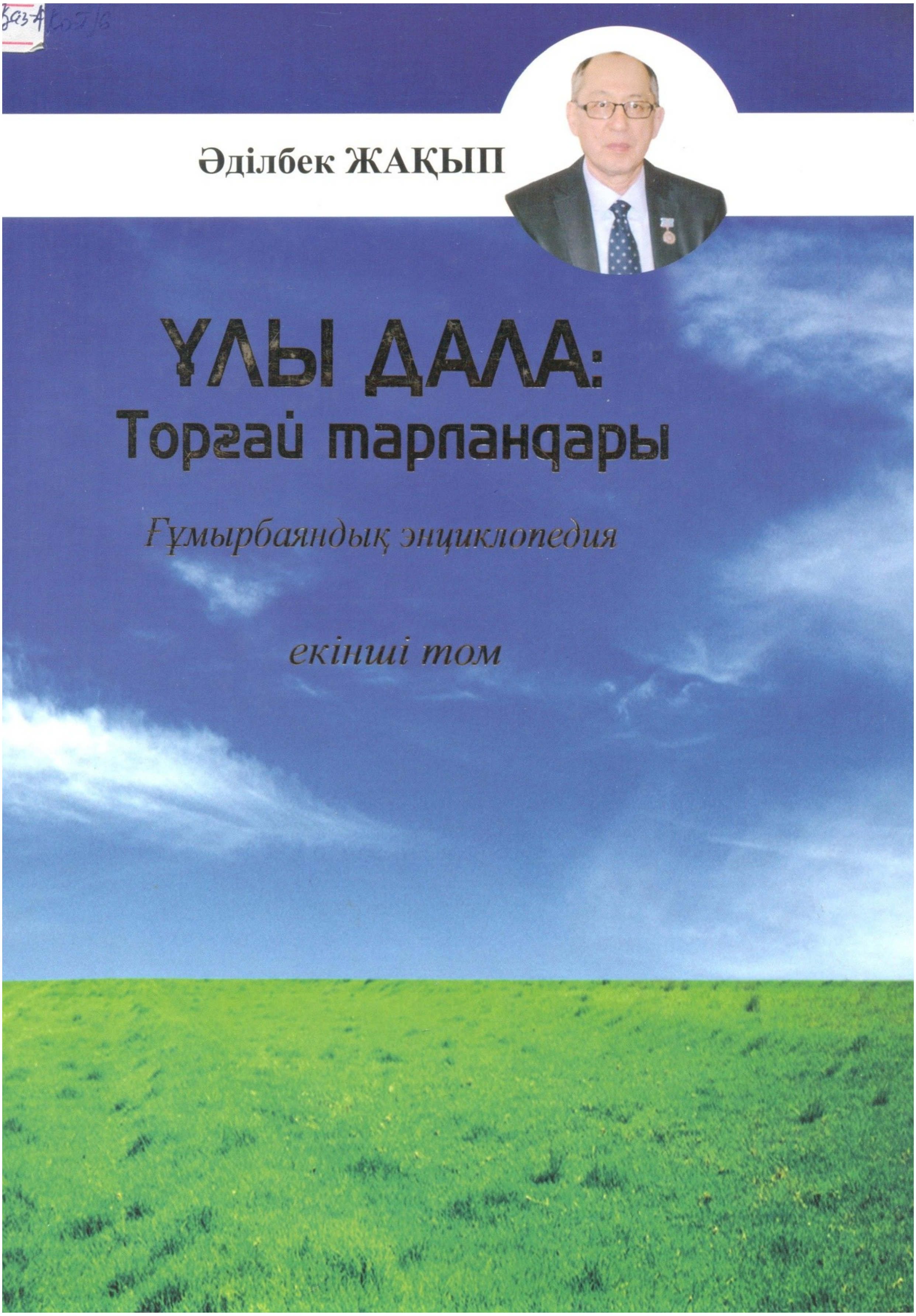
Әділбек ЖАҚЫП
ҰЛЫ ДАЛА:
Торғай тарландары
Ғұмырбаяндық энциклопедия
екінші том

Кәки Ақанның мерзімді басылым беттерінде жарияланған мақалалары

Қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы Кәки АҚАН:

"ЖЕҢІС – ерліктің, батырлықтың, достықтың үлгісі"

Міне, зұлмат соғыстың да аяқталғанына 61 жыл толып отыр. Ұлы Отан соғысында толарсағынан қан кешіп, мұз жастанып, қар жамылып, неміс фашистерінен жерімізді жау қолынан азат еткен, қайтпас ерлік көрсеткен ардагерлеріміз бар арамызда. Оларға бас иіп, құрмет тұту парызымыз.

Осы ардагерлеріміз жайлы білу үшін, оларға қандай жеңілдіктер көрсетілетінінен хабардар болу үшін қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы, ҚР ардагерлер ұйымының V-ші съезінің делегаты Кәки Ақанмен әңгімелескен едік. Соны назарларыңызға ұсынамыз.

–Кәки Шәріпұлы, қалалық ардагерлер ұйымының Ұлы Жеңістің 61-жылдық мерекесін атап өтуге жасалып жатқан дайындық барысы жөнінде тоқталсаңыз?

– Кеңес халқының Ұлы Отан соғысындағы Жеңісі қанша уақыт өтсе де халық жадында мәңгі сақталады. Мыңдаған, миллиондаған адамдардың шығынымен қол жеткен бұл Жеңіс – ерліктің, батырлықтың, достықтың үлгісі. Бұл жеңіске қасиетті Торғай жері азаматтарының қосқан үлесі зор. Сондықтан да қалалық ардагерлер кеңесі қала әкімшілігінің басшылығымен Ұлы Жеңіс күнін атап өтуге арнайы іс-шаралар бекітіп, оны жүзеге асырады. Нақтылап айтар болсақ, Жеңіс күні қарсаңында барлық білім ордаларында, сондай-ақ, мекемелер мен ұйымдарда соғыс ардагерлерімен кездесулер өткізіп, оларға құрмет көрсету, мәдениет ошақтарымен бірлесе отырып ойын-сауықтар, көрмелер ұйымдастыру, қалалық "Арқалық хабары", "Торғай" газеттері беттерінде мақалалар жарияланып, теледидар арқылы бейнехабар беру жоспарда бар. Сонымен қатар, 9 мамыр күні соғыс ардагерлерінің мереке шеруіне қатынасуын ұйымдастырып, "Даңқ" ескерткішіне гүл шоқтарын қою сияқты тағы да басқа жұмыстар жүзеге асырылады.

–Қаламызда бүгінге дейін қанша соғыс ардагері бар, сол жөнінде айта кетсеңіз?

–Уақыт өткен сайын соғыс ардагерлерінің қатары азайып бара жатқаны рас. Ол кісілердің алдымызда асқар таудай болып жүре бергенін тілесек те, өмір заңы солай. Бүгінге текті қаламызда 42 соғыс ардагері бар. Олардың ең жасы 79-да болса, ең үлкені 99-да. Жасы жүзге жақындаған Алиев Кеңаралдың, 90-нан асқан Түңғышбаев Сейдағалым, Жақып Бахыткерей, Бейсбаев Қуанышбай ақсақалдардың соғыстағы батырлығы мен бейбіт еңбектегі ерлігі кейінгі ұрпақ үшін үлгі-өнеге. Еліне, халқына деген сүйіспеншілікті осы кісілерден үйреніп, оларды қадірлеу, қастерлеу біздің борышымыз.

Соғыс ардагерлерінің ішінде 5 әйел жолдастар да бар. Логвинова Клавдия Петровна "Даңқ" орденінің иегері.

–Ал, осы ардагерлерімізге қандай жеңілдіктер жасалады?

–Соғыс ардагерлеріне, жалпы ардагерлерге Елбасы Н. Назарбаевтың қамқорлығы өте зор. Таяуда ғана Қазақстан халқына арнаған Жолдауында ардагерлердің бір тобының алатын мемлекеттік арнайы жәрдемақысын өсіру туралы Үкіметке тапсырма берді. Бұл тапсырма 1-ші шілдеден бастап жүзеге асатын болады.

Ал соғыс ардагерлеріне келетін болсақ, оларға төленетін арнайы мемлекеттік жәрдемақы екі еседен астам көбейді және ол қазір 15450 теңге болды. Соғыс ардагерлері қала ішіндегі маршрутта жүретін автобустарда тегін жүре алады. Сонымен қатар оларға монша және шаштараз үшін жергілікті бюджеттен ай сайын 230 теңге беріледі.

–Кәки Шәріпұлы, жаңа соғыс ардагерлері туралы айттық. Енді тыл ардагерлері туралы тілге тиек етсеңіз?

–Әрине, Ұлы Отан соғысындағы жеңіске сол кезде елде қалған еңкейген шал мен бұғанасы қатпаған балалардың, аналар мен жас келіншектердің ерен еңбегі болмаса жете алмаған болар едік. Қазір сол үлкен қарттарымыздың көбісі арамызда жоқ, ал жас дегеніміздің өзі болса 70-тен асты. Олар да зор құрметке лайықты жандар.

Президенттің жаңа Жолдауына сәйкес биылғы жылдың 1-шілдесінен бастап тыл ардагерлеріне 2060 теңге көлемінде арнайы мемлекеттік жәрдемақы төленетін болады. Алайда, бір өкініштісі, сол соғыс кезінде елде еңбек еткен адамдардың көбісінің тиісті құжаты болмағандықтан мемлекет тарапынан берілетін жәрдемақыны ала алмай келген. Қазір қала әкімдігінің жанынан құрылған арнайы комиссия осындай адамдарды анықтап, оларға арнайы мемлекеттік жәрдемақы тағайындауға шешім қабылдап, қамқорлық жасауда.

–Ардагерлердің қала тіршілігіне, сондай-ақ қоғамдық жұмыстарға араласуы қалай?

–Ардагерлердің барлығы да өмір мектебінен өткен, тәжірибелері мол, шаруашылықтың сан-саласында еңбек еткен азаматтар. Олардың көпшілігі бүгінде жастарының ұлғайғанына қарамастан қалалық ардагерлер ұйымына көмектесіп тұрады. 35 ардагер қалалық кеңестің мүшесі болса, 21-і әр түрлі тұрақты комиссиялардың мүшелері. Ардагерлер қаламыздың көркеюіне, экономикамыздың дамуына әрдайым тілекші, қамқоршы болып, өздерінің өмірдегі қиын да қызықты естеліктерімен бөлісіп отырады.

–Жақында Қазақстан Республикасы Орталық ардагерлер ұйымының съезі өткенінен хабардармыз. Оған сіз де қатысып келдіңіз, енді осы жөнінде не айтасыз?

–Иә, сәуір айының 21-ші жұлдызында Астана қаласында Қазақстан Республикасы Орталық ардагерлер ұйымының V-ші съезі болып өтті. Оған Қостанай облыстық ардагерлер ұйымынан 5 делегат сайланған болатын. Соның біреуі менмін. Жалпы V-ші съезге республика бойынша 90 делегат сайланған болса, съезге 89 делегат қатысты. Олардың арасында даңқты ұшқыш, екі мәрте Кеңес Одағының батыры Талғат Бигелдинов, екі мәрте Социалистік Еңбек ері, Қазақ азаматтық авиация басқармасының бұрынғы бастығы Николай Кузнецов, Халық Қаһарманы Александр Капорин, т.б. бірнеше Социалистік Еңбек ерле... еңбегі сіңген атақты азаматтар болды.

Сондай-ақ, съезге Қазақстан Респуб... Мемлекеттік хатшысы Оралбай Әбдікәрім, ... Гүлжан Қарағұсова, Ерболат Досаев, ... министрінің бірінші орынбасары және "Тә... лекеттер қоғамдық ардагерлер ұйымдары ... Халықаралық Одағының төрағасы, адмир... Алексей Иванович қатынасты. Онда Қаз... публикасы Ардагерлер ұйымы Орталық Кең... ғасы Сағдиев Мақтай Рамазанұлы кең ке... дама жасап, ардагерлер ұйымының соңғы ... атқарған жұмыстарына тоқталды. Баянда... "Егемен Қазақстан" газетінің 21-ші сәуір ... санында жарияланды.

Съезд делегаттары жас ұрпаққа арна... қабылдап, соңынан Орталық Кеңестің құр... тексеру комиссиясын сайлады. Орталық ... құрамына біздің облыстан Қостанай қала... лер Кеңесінің төрағасы Подоляков Миха... және мен сайландым.

Қазақстан Республикасы Ардагерлер ... талық Кеңесінің төрағасы болып Сағдиев ... мазанұлы бірауыздан сайланды.

–Кәки Шәріпұлы, осы келе жатқан Ұлы ... қарсаңында ардагерлерге, жалпы, қала хал... тілек айтасыз?

–Құрметті ардагерлер, қымбатты жер... неміс басқыншыларымен қан төгіс шай... қиып, елге оралмаған, бізге бүгіндей бей... лаған боздақтардың аруағына бас ие оты... күні ортамызда жүрген, сол қанды май... оралып, соғыстан кейін қираған шаруа... вод пен фабрикаларды қалпына келтіріп, ... қасын дамытқан соғыс ардагерле... ардагерлерінің отының басына амандық, ... саулық, әлі де ортамызда жүре беруіне ... Егеменді ел болған Қазақстан Респу... гүлденуіне үлес қосып жатқан ұрпақта... ғын көре берсін.

– ***Жеңіс күні құтты болсын!***

Ғанибет ҒАЛЫ...

САРЫАРҚА САЗЫ-2009

АРДАГЕРЛЕРДІҢ ҰЛАҒАТТЫ ІСТЕРІ

Кәки ШӘРІПҰЛЫ,
Арқалық қалалық соғыс және еңбек ардагерлері кеңесінің төрағасы

"Ел іші – өнер кеніші" – дейді дана халқымыз. Бұл даналық сөз дүниеге келген адамдардың өткен өмір жолдарынан жинақталған тәжірибенің қорытындысы болар. Адам баласының қолынан келмейтін іс жоқ, адамнан артық өмірде тіршілік жоқ, болмақ та емес. Алланың берген табиғатынан біреу ғалым, біреу ұстаз, біреу дәрігер, біреу хас шебер болса, енді біреулер өнерге жақын болады.

Менің мұны айтып отырғаным, біздің қаламызда да осындай таланттар жеткілікті. Әсіресе, өнер саласында Торғай өңірінің атағы республикаға мәлім екені аян. Жазушы да, ақын да, жыршы-термеші де, әнші де жетіп артылады. Әсіресе, қарттарымыздың арасында. Оған дәлел қалалық ардагерлер кеңесінің жанынан құрылған "Ардагерлер" клубының өнегесі.

Бұл клуб өз жұмысын 2000 жылдан бастады. Оған дейін тек аты ғана болатын. Ардагерлер ұйымының негізгі қызметін атқара жүріп, соның бір саласы мәдени-көпшілік жұмысын жандандыруды қолға алдық. Кеңестің алқасы және тәрбие, мәдени-көпшілік жұмыстар жөніндегі тұрақты комиссиясы біріге отырып, іс-шаралардың жоспарын жасап, оны алқа отырысында қарап бекітті. Оның негізгі мақсаты жастар арасында қарттарымыздың өнегелі істерін кеңінен насихаттау, олармен кездесулер өткізіп, өнер көрсету. Неден бастау керек? Әрине, клубқа жаңа мүше тартудан. Жоғарыда айтылғаныңдай, қаламыздағы өнерлі қарттарымыздың басын қосып клуб жұмысының мақсаты түсіндірілді.

Әділін айтсам, шақырылған ардагерлердің бірде-біреуі қарсылық білдірместен клуб жұмысына белсене араласатындығын білдірді. Сөйтіп, ардагерлер клубы өз жұмысын бастап кетті. Бүгінге текті 30 мүшесі бар. Алды 80-де, арты 65 жаста. Барлығы да жас кездерінде облыстық, республикалық деңгейдегі байқауларда жүлде алғандар. Атап айтсақ: Ақторта Әбілева, Бақытжамал Қалтаева, Айман Серкешева, Мария Васильевна Лисиенко, Татьяна Ивановна Чокан, Валентина Юрьевна Волкова, Гаухар Әлмерек, Балдырған Оспанова тамылжыта ән шырқаса, Қазақстан Республикасына еңбегі сіңген мұғалім Вера Владимировна Фаткина, Ықылас Ғұбайдоллаұлы, Сапар Шәріпұлының орындаған көркемсөз бен әзіл-сықақтары жұрт көңілінен шығып жүр. Ал күйші Бейсенбай Ержановтың, Болғанбай Ақшаловтың орындаған күйлерін, әнші-термеші Қазбек Иіпұлы мен Қайыркен Хамзиннің әндерін халық сүйсініп тыңдайды. Мандолинші Қажыбек Қаненовтің өнері бір төбе.

Қазақстан Республикасының мәдениет қайраткері Жұмағали Сүлейменұлы Өмірбектің өнері халқына кеңінен танымал. Оның орындаған әндеріне тыңдарманы қашанда ерекше қол соғып, қошамет көрсетіп отырады.

Ал, енді осы клуб жұмысының бір жүйеге түсіп қалыптасуына, оның мәдени деңгейінің жоғары болуына, орындаушылардың шеберлігін шыңдауда ерекше еңбек сіңірген, қаламыздағы арнаулы орта оқу орындарында көп жылдардан бері өнер саласынан ұстаздық қызмет атқарып келе жатқан, бірнеше байқаулардың жүлдегерлері Әмина Сарманова мен Қарлығаш Жақыпбекованың еңбегін ерекше атап өтуге тиістімін. Екеуі де зейнеткер, бірақ жұмыс істейді. Солай болса да ардагерлермен дайындалуға уақыт табады, "жұмысымыз көп, қолымыз тимейді" деп айтып көрген емес. Бұл екеуіне де «Ардагерлер» клубы дән риза, алғыс айтады.

Міне, осындай ұйымшыл ардагерлердің бір ниетте, бір тілекте болуының нәтижесінде біздің клуб өз жұмысын жүйелі түрде бастап, бүгін қала халқының құрметіне бөленіп отыр. Екі дүркін көркемөнерпаздардың қалалық байқауына қатынасып бірінде бас жүлдені, екіншісінде үшінші орынды дегендей, зор марапаттауларға ие болды. Клуб жұмысының ауқымы кеңейді. Бұрын мереке күндері қарсаңында қала жұртшылығына ғана өнер көрсетсек, енді Арқалық қаласына қарасты елді мекендерді аралай бастадық.

«Арқалық ауылшаруашылық тәжірибе стансасы», "Бірлік-К" ЖШС-нің шаруашылықтарында болып, егін науқаны басталар алдында концерт қойып, диқандардың еңбекке деген құлшынысын бір көтеріп тастадық. Жалғыз қырман қызған кезде емес жылдың басқа маусымында да ел арасында болып жүреміз. Мұның сыртында көршілес Амангелді, Жангелдин аудандарына да барсақ деген ойымыз бар.

Клуб жанында құрамында 13 адамы бар ұлт-аспаптар ансамблі және 30 адамнан тұратын көп дауысты хор ұйымдастырылған. Оларға Әмина Сарманова мен Қарлығаш Жақыпбекова жетекшілік етеді. Клуб мүшелерінің барлығы да осы қалаға еңбегі сіңген ардагерлер.

Бірі ұстаз, бірі ауыл шаруашылығының маманы, бірі есепші, бірі мемлекеттік қызметкер, бірі мәдениет саласында еңбек еткен. Алайда, қазірде барлығының мақсаты бір жерден шыққан жандар. Біраз уақыттан бері бір-бірімен араласып келе жатқан, кейін туыстай болып кеткен. «Ардагерлер» клубының концерттік бағдарламасы қазақ, орыс халық әндері, ұлы Жеңістің ерлері, тың игеруге байланысты әндер, терме, күй, әзіл-сықақ, көркемсөз жанрларымен қамтылған. Бағдарлама бір жарым сағатқа жоспарланған. Тыңдаушыларын жалықтырмайды, қайта көңіл хошын көтеріп отырады. Концерт соңында ақсақалдар ақ батасын беруден жаңылмаса, көрермен қауым өз ризашылығын жергілікті баспасөз беттерінде жариялап жатады. Сондай-ақ, ардагерлердің концерті теледидар арқылы қала жұртшылығына көрсетіліп тұрады. «Ардагерлер» клубының осындай жетістіктерге жетуіне біріншіден қарттарымыздың өз құлшынысы, ынтасы, қабілеті, ұйымшылдығы болса, екіншіден қалалық Мәдениет сарайы ұжымының қарттарға деген қамқорлығы ерекше болуынан дер едік. Қалалық Мәдениет сарайының жанынан «Ардагерлер» клубына арнайы кең де жарық, әрі жылы бөлме бөлінген. Ардагерлер жетісіне үш рет осы бөлмеге жиналып дайындық өткізіп келді. Әр кез Мәдениет сарайының сәнді, ұлттық айшықтағы киімін киіп шығамыз.

Ауылдарға барарда автобус көлігі дайын тұрады. Ардагерлер, тек көркемөнерпаздар үйірмесіне қатынасумен шектелмей, мерекелер қарсаңында қала бойынша өткізілетін шахмат, дойбы ойындарынан сайысқа түсіп, жүлделі орындарға ие болып келеді. Атап айтсақ, олар Берік Есенбаев, Николай Павлович Ромащенко, Рахымжан Бектұрғанов, Хамит Досжан, Абдолла Бекешевич Якубов және тағы басқалар. Николай Павлович Ромащенко жасы жетпістен асса да қаламыздағы "Былғары доп" клубын басқарып, жастарды футбол спортына үйретуден жалықпай келеді. Ол Қазақстан Республикасына еңбегі сіңген жаттықтырушы, қаланың құрметті азаматы.

Қалалық ардагерлер кеңесінің атқарып жатқан жұмыстарының ауқымы кең, менің тоқталып отырғаным соның бір саласы ғана.

Игі істердің барлығы қала әкімінің қолдауымен, әкімнің әлеуметтік-мәдени салаға басшылық жасайтын орынбасарының араласуымен жүргізіледі.

Қорыта айтқанда, ардагерлер қашанда қатарда. Олар қарттық жасқа жетсе де көңілдері жас, көкіректері ояу жандар. Бойларындағы адами қасиеттерін, өмірден көкірегіне түйгендерін, өнерлерін кейінгі ұрпаққа жеткізуден жалықпайды.

БІЗДЕРГЕ ҮЛКЕН МІНДЕТ ЖҮКТЕЛДІ

Осы таяуда Қазақстан Рес-
бликасы ардагерлерінің
рінде елеулі оқиға болды. Ол
тана қаласында өткен рес-
лика ардагерлер ұйымының
езі. Съезге барлық облыс-
дан 90 делегат сайланса, со-
ы қатысты. Біздің Қостанай
ардагерлер ұйымынан 5 де-
йланған болатын. Олар об-
ардагерлер кеңесінің төра-
Тлеуоф, облыстық ардагер-
мы төрағасының орынбаса-
усник, Қостанай қаласы мен
қаласы ардагерлер кеңес-
төрағалары М. Подоляков,
з және мен.

зд делегаттарының ішінде
Одағының Батыры атағын
е алған ұшқыш Т. Бигелди-
мәрте Социалистік Еңбек
ақ азаматтық авиация бас-
мның бұрынғы бастығы Н.
в, көптеген ғалымдар, еңбе-
құрметіне бөленген басқа да
лер болды.

Съезд делегаттары (солдан оңға қарай): Арқалық қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы К. АҚАН, Қостанай облыстық ардагерлер кеңесі төрағасының орынбасары Д. БРУСНИК, Рудный қаласы ардагерлер кеңесінің төрағасы А. ДОСОВ және Қостанай қаласы ардагерлер кеңесінің төрағасы М. ПОДОЛЯКОВ.

зд жұмысына ҚР Мемлекеттік хатшысы О.
мов, халықты әлеуметтік қорғау министрі Г.
ова, қорғаныс министрінің бірінші орынбаса-
"Тәуелсіз Мемлекеттер ардагерлерінің қоғам-
ымдар достастығы" халықаралық одағының
а адмирал А. Сорокин және басқа да лауа-
ламдар қатысты. Қазақстан Республикасы-
млекеттік хатшысы Оралбай Әбдікәрімов
легаттарына Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың
тау хатын оқып тапсырды. Съездің күн
де сегіз мәселе қаралды.

зақстан Республикасы ардагерлер ұйымы"
қ бірлестігі Орталық кеңесінің есепті кезең-
нысы туралы Орталық кеңестің төрағасы М.
баяндама жасады. Онда ардагерлер ұйымда-
есеп-беру сайлау науқаны Мемлекет басшы-
зарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауынан
ан қоғамдық-саяси белсенділік ахуалында
н атап көрсетті.

дауды тұтастай мақұлдай отырып, ардагер-
дәуірлік маңызы бар құжат деп есептеді және
делеп қана қоймай, сонымен бірге өздерінің
ктеріне қарай халық арасында насихаттап,
үте атсалысып отырғанына тоқталды.

оғамдық бірлестік болып табылатын респуб-
ардагерлер ұйымы, оның жергілікті жерлер-
алы ел өмірінің барлық саласынан тыс қал-
н жүзеге асуына тікелей қатынасып отырады.
идент сайлауы кезінде жүздеген ардагерлер
ы штабтарда жұмыс істеп, оның сенімді
бола білді.

лық ардагерлер кеңесі өзінің есеп беріп отыр-
ты ішінде бірінші кезекте Ұлы Отан соғысы ардагерлерінің, соғыс жылдарындағы тыл еңбеккерлерінің, басқа да зейнеткерлердің материалдық әл-ауқаты мен тұрғын үй-тұрмыстық жағдайларына көмек көрсету мәселесін назардан тыс қалдырған емес.

Өткен уақыт ішінде іс жүзінде зейнетақы төлемдерінің мөлшері жыл сайын арттырылды. Егер 2001 жылы зейнетақының ең төменгі мөлшері 4000 теңге болса, 2006 жылдың 1 қаңтарынан бастап, ол 6700 теңгеге, ал базалық зейнетақымен бірге есептегенде 9700 теңгеге жетті. Зейнетақы төлемдерінің орташа мөлшері айтарлықтай өсіп, 13000 теңгеден асып отыр.

Президенттің Қазақстан халқына жаңа Жолдауына сәйкес биылғы жылдың 1 шілдесінен бастап Ұлы Отан соғысына қатынасушыларға және мүгедектеріне теңестірілген адамдарға, қайтыс болған жауынгерлердің жесірлері мен отбасыларына, қаза болған соғыс мүгедектерінің әйелдері мен ерлеріне, соғыс жылдарындағы тыл еңбеккерлеріне, чернобыльдықтарға, тағы басқа зейнеткерлерге арнайы мемлекеттік жәрдемақы мөлшері көбейтіледі.

Сондай-ақ, баяндамада қарт адамдарды толғандырып жүрген көптеген мәселелер сөз болды. 1926–1927 жылдары туған, соңғы шақыруларға ілігіп, соғыс кезінде тұрақты армияда қызмет атқарған, бірақ ұрыс қимылдарына қатынаспаған әскери қызметшілерді, концлагерьлердің кәмелетке жасы толмаған бұрынғы тұтқындарын, Қазақстан Республикасы алдында ерекше еңбек сіңірген зейнеткерлерді зейнетақымен қамсыздандыру мәселелері, соғыс жылдарындағы тыл еңбеккерлері мен зейнеткерлердің басқа да санаттарына арнаулы жәрдемақы мөлшерін өсіру мәселесі көтерілді.

Тамақ өнімдері бағаларының және коммуналдық қызмет көрсету тарифтерінің үнемі өсуіне ардагерлердің алаңдаушылық білдіретіндігі ерекше аталып өтті. Ардагерлерге дәрігерлік қызмет көрсетудегі кемшіліктер, олардың қоғамдық көлікте тегін немесе жеңілдікпен жүру, пәтерлерді телефондандыру, салқын және ыстық судың жұмсалуын есептеу аппараттарын орнату, шаштараз, моншаларда, тұрмыстық қызмет көрсетудің басқа да салаларында жеңілдік жасау мәселелері сөз болды.

Съезде сөйлеген шешендердің көтерген мәселелерінің негізі жоғарыда айтылған жәйттер. Зейнетақыны өсіру, коммуналдық төлемдерді азайту, соғыс, тағы басқа санаттағы ардагерлердің бұрынғы жеңілдіктерін қайтарып беру туралы айтылды. Ең басты мәселе "Ардагерлер туралы" Заң қабылдау еді. Бұл мәселе кейінге қалдырылды. Бұрынғы дайындалған "Ардагерлер туралы" Заңның жобасын қайтадан қарап, өзгерістер мен толықтырулар енгізу үшін үкіметтік арнайы комиссия құрылмақ. Оның құрамында үкімет мүшелері, департаменттер, ардагерлер ұйымдарының өкілдері болмақ.

Қорыта айтқанда, Орталық ардагерлер ұйымының Ү съезі ардагерлер өміріндегі келелі мәселелерді ортаға салып, атқарылған істерге талдау жасап, алдағы міндеттерге тоқталды. Съезд нақтылы шешім қабылдады.

Сонымен қатар, съезге қатынасқан делегаттар ел ардагерлері атынан Қазақстан Республикасы жастарына ақ тілек арнап, аманат жолдады.

Бұдан кейін Орталық кеңестің құрамын, Тексеру комиссиясын және "Тәуелсіз мемлекеттер қоғамдық ардагерлер ұйымдары достастығы" халықаралық одағының IҮ съезіне делегаттар сайлау жұмысы басталды.

Орталық кеңестің құрамы 70 адамнан, Тексеру комиссиясының құрамы 5 адамнан және делегаттыққа 6 адам сайланды. Орталық кеңестің құрамына Қостанай қаласы ардагерлер кеңесінің төрағасы М. Подоляков және мен сайландым.

"Қазақстан Республикасы ардагерлер ұйымы" қоғамдық бірлестігі Орталық кеңесінің төрағасы болып М. Сағдиев сайланды. Съезд делегаттары ол кісіге атқарған жұмыстарына алғыс білдіріп, тағы да сенім көрсетті.

Съезден зор әсер алып қайттық, сонымен қатар біздерге үлкен міндет жүктеді. Ендігі алда тұрған міндет съезд шешімдерін ардагерлер арасында кеңінен насихаттап, оны жүзеге асыру. Ол үшін қалалық ардагерлер кеңесінің пленумын өткізуді жоспарлап отырмыз. Бұл іске барлық ардагерлер жұмыла қатынасады деген сенімдеміз.

Алдымызда Ұлы Отан соғысындағы Жеңістің 61 жылдық мерекесі. Халқымыздың жанкиярлық ерлігімен келген ұлы мерекені атап өтуге қалалық ардагерлер ұйымы да өз үлесін қосады. Мерекені атап өтуге арнайы іс-шаралар жасалған. Қазір көптеген жерлерде ардагерлермен кездесулер өткізіліп, құрмет көрсету басталды. Газет беттерінде мақалалар жарияланып, телехабарлар көрсетілуде.

Бұл мереке баршамызға ортақ мереке. Сондықтан бұдан ешкім тыс қалуға тиісті емес. Бізге осындай тамаша өмір сыйлаған соғыс және тыл ардагерлеріне қандай құрмет көрсетсек те көп емес, ағайын.

Кәки АҚАН,
қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы,
республикалық Орталық ардагерлер ұйымы
Ү съезінің делегаты.

НА АЛЛЕЕ СЛАВЫ

Древа майские пахнут листвою,
Ветерок скользит по траве,
В парк культуры чеканным строем,
Юнармейцы идут на заре.

Золотят лучи солнца на стеле,
У звезды серебристой края,
Залились птицы звонкою трелью,
Пламя вечного пышет огня.

Слышны реквием, песни далеких,
Фронтовых, давно канувших лет,
Речь мотивы, стихи о глубоких,
Мыслях, чаяниях прожитых бед.

А по улицам длинной колонной,
Горожане с цветами идут,
Лица радостью мира их полны,
Но и скорбью, о тех, что не тут.

Ветераны присев на скамейки,
Боевых чтят молчанием друзей,
Обелиск красят ленты линейкой,
Благодарных сынов, дочерей.

Микрофоны в сей час не смолкают,
В них слова поздравления звучат,
Эхом в небо они улетают,
За Победу спасибо кричат.

Виталий САЯПИН.

★ ПЛАТЬЕ БЕЛОЕ ★

Ты ушел на войну,
Не успел попрощаться,
То, что сбыться должно, то сбылось.
Мое новое платье, мое белое платье,
Тебя заждалось.

Продолжалась жизнь,
Я жила как умела,
Были бури и солнце, и дождь.

Моя жизнь – озорной,
сероглазый мальчишка,
На тебя, как две капли похож.
Годы шли, вырос мальчик кудрявый,
И о папе спросил опуская глаза.

Что мне делать?
Сказать, что не знаю,
По щеке покатилась слеза.
Белым снегом мне волосы осень
покрыла,
Стали внуки твои на крыло,

Мое новое платье, мое белое платье
Тебя больше уж не ждало.

Светлана ГУДИЛИНА.
г. Атбасар.

ҰЛЫ ТОЙҒА ҰЛЫ КӨШ БОП ҚАТЫСТЫ

жоқ. Жеңіс бұрынғы
ас республикалар ха-
ін, батырлығы мен
оғыста талай боздақ-
й азаматтар мүгедек
отбасына қайғы-шер
ат Отанын қорғауға
п еліне оралмады да.
тан кеңес халқы жең-
йындалы.
'ол уақыттағы 18–20
нгіріне шыққан карт-
нан-күнге сиреп бара-
ондықтан да, оларға
қажет.
соғыс ардагері, оның
рі бар. Олардың бар-
60 жылдық мерекелік
етілді. Мұның сыр-
ның теңге бір жолғы
Сондай-ақ, "Қазақте-
екциясы әрбір соғыс
ы берді.
тық бюджеттен 1713,0
ғысының ардагерлері-
біне 2000 теңгеден, со-
жесірлер мен концла-
еден бір жолғы ақша-
ғыс және тыл ардагер-
лі және соғыс ардагер-
тапсырылған еді. Бұл
ынғай киінген соғыс
ереке сәнін аша түсті.
бекітіліп берілген со-
амет көрсетуде арда-
арға аз да болса сый-
ларын айтпай кетуге
Торғай боксит-кен бас-
нстрой" ЖШС (А. Қ.
. Жанділдин), "Арқа-
ко), "Торғай элевато-
кер" МКК (И. В. Ку-
компаниясы" МКҚК (Г. Г. Ким), өрт сөндіру қызметінің арнайы отряды (М. Ж. Шәкібаев), Арқалық қалалық телекоммуникациялар дирекциясы (Т. Е. Уәйісов), т.б. бар. Барлық мекемелер ардагерлерге шын пейілдерімен дастархан жайып, қонақасы беріп, ақшалай-заттай сыйлықтар табыс етті.

Ұлы мереке қарсаңында қаламыз бойынша түрлі мәдени шаралар кең көлемде ұйымдастырылды. Қалалық "Торғай", "Арқалық хабары" газеттерінің беттерінде 66 рет соғыс және тыл ардагерлері туралы көлемді мақалалар жарық көрсе, қалалық теледидардан 39 рет бейнематериалдар көрсетілді. Оқу орындарында, мектептерде, мекемелерде соғыс және тыл ардагерлерімен 102 кездесу өткізілініп, оған жүздеген ардагер қатынасты. 40 спорттық жарыстар өткізілді. 8 мамыр күні қалалық Мәдениет сарайында салтанатты жиын өткізіліп, онда қала әкімі Жанат Иосифұлы Нәметов құттықтау сөз сөйлеп, соғыс ардагерлеріне мемлекеттік наградалар тапсырды. Соңынан үлкен мерекелік концерт қойылып, онда ардагерлеріміз де өз өнерін көрсетті.

Ардагерлердің өтініш-тілектерін орындауға да ерекше көңіл бөлінді. Жеңіс мерекесі қарсаңында 6 соғыс ардагеріне жаңа пәтердің кілті тапсырылса, 3 ардагердің тұрған үйлеріне "Алюминстрой" ЖШС-і өз есептерінен күрделі жөндеу жасап берді. Екі соғыс ардагерінің пәтеріне телефон тартылды. Телефон алдағы уақытта да бірінші кезекте ардагерлерге тартылатын болады.

Ардагерлердің денсаулығын зерттеп, оларға дәрігерлік көмек көрсету жұмысы жүйелі жүргізіліп келеді. Соғыс ардагерлерінің барлығы қалалық емхана бақылауынан өткізілініп, қажет болған жағдайда дәрігерлік көмек көрсетілінді. Қалалық көпсалалы ауруханадан соғыс ардагерлері үшін арнайы бөлме ашылып, оның ішкі жабдықтары жаңартылды. Дегенмен, ардагерлердің кейбір өтініштерін айта кетуді жөн деп отырмын. Біріншіден, ардагерлер үшін арнайы екі бөлме болса, өйткені олар жиі ауырады, үш адамдық бір бөлме аздық жасайды. Екіншіден, сол бөлмелерде күнделікті тіршіліктеріне қажет кейбір құрал-жабдықтар болса, мысалы: тоқ шәйнегі, басқа да шәй әбзелдері, астыңғы қабаттан қажетті су-суан сататын буфет жұмыс істеп, таксофон орнатылса емделушілердің кейбір қажеттері орындалар еді.

Жеңіс мерекесіне орай облыс әкімі Сергей Витальевич Кулагин ұйымдастырған мерекелік шараларға біздің қаламыздың 4 соғыс ардагері, 8 тыл ардагері, 2 Отан соғысы ардагерінің жесірлері, 1 Ленинград блокадасында, 1 Германия жерінде концлагерьде болған ардагерлер қатынасып, қошамет көріп қайтты.

Ұлы Отан соғысының ардагері Сәмен Әбжанов "Құрмет" орденімен, Қуанышбай Бейісбаев Президенттің Құрмет грамотасымен наградталды. Ал, Көктау селолық округінде тұратын соғыс ардагері Мұратқали Камалов Астана қаласында өткізілген мерекелік шеруге қатынасты. Көптеген соғыс ардагерлері Украина, Белоруссия жерлерін жаудан азат етуге қатынасқаны үшін сол елдердің Жеңістің 60 жылдығы медальдармен марапатталды.

Үкімет қаулысымен соғыс кезінде тылда еңбек етіп, Жеңіске зор үлес қосқан ардагерлерді анықтау және оларға мемлекеттік жәрдемақы тағайындау жұмыстары жүргізіліп жатыр. Осындай жұмыстардың нәтижесінде соғыс кезінде еңбек етіп, тиісті құжаттарын ала алмаған көптеген ардагерлер анықталып, оларға арнайы комиссия арқылы жәрдемақы тағайындау туралы шешім қабылданды. Осындай аса жауапты жұмысты атқаруда "Арқалық қалалық жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімі" ММ-сі тиянақты жұмыс атқарып келеді. Бұл жұмыс әлі де жүргізілуде.

Президент Әкімшілігінің ұсынысы бойынша Жеңістің 60 жылдығы қарсаңында облыстық ардагерлер кеңесі жанынан "Жеңіс" қоры құрылған болатын. Осы қорға қаржы жинап үлес қосуда қала мекемелері, ұйымдар, кәсіпорындар, жауапкершілігі шектеулі серіктестіктер, ашық акционерлік қоғамдар, оқу орындары ұйымшылдықпен атсалысты. Атап айтар болсақ, "АЖЭК" МКК (В. Н. Радченко) – 253356; "ОЭЖ" ААҚ (Қ. Ш. Жанділдин) – 86777; АрқМПИ (Ә. К. Қағазбаева) – 60000; қаладағы өкпе ауруларына қарсы диспансері (С. Ә. Мұхамбетжанов) – 54000; қалалық емхана (М. С. Естаева) – 35700; Арқалық перзентхана үйі (Ү. М. Молдашева) – 30700; Торғай аграрлық-техникалық колледжі (Ж. Ғапбасов) – 28000; "Іскер" МКК (И. В. Кухарчук) – 20600; А. Құнанбаев атындағы №6 орта мектеп (О. Д. Дәулетова) – 15500; Ш. Уәлиханов атындағы №1 орта мектеп (Н. Ш. Шалдыбаев) – 21945 теңге аударып, басқа да мекемелер бұл ұлағатты істен тыс қалған жоқ. Олардың барлығына ардагерлер атынан алғысымды білдіремін. Еңбектеріне табыс, отбасына амандық тілеймін. Бұл жиналған қаржы облыстық ардагерлер кеңесінің бекіткен нұсқауымен нақтылы мақсаттарға жұмсалатын болады.

Қорыта айтқанда, жеңіс мерекесі қала әкімшілігінің басшылығымен, барлық басшылардың қолдауымен жоғары деңгейде өтті.

Алайда, бұл тойды атап өту шаралары әлі де жалғасуда. Қаламызда осы мерекеге орай, күні кеше ғана "Торғай әуендері" фестивалі мен "Тың-2005" ұлттық спорттық жазғы ойындар жарысы өткізіліп, оған көршілес аудандардың өнерпаздары мен спортшылары қатынасып, қала халқын бір қуантып тастады. Жеңістің 60 жылдығы жыл аяғына дейін тойлана бермек.

Кәки АҚАН,
қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы.

Жеңістің жетпіс жылдығы алыс емес

Жуырда Арқалық қалалық ардагерлер ұйымының V Пленумы болып өтті. Оған қала әкімінің міндетін атқарушы Ерлан Теменов, ардагерлер кеңесінің мүшелері, ауыл әкімдері, кәсіпорын басшылары және т.б. қатынасты. Аталмыш жиында Жеңістің жетпіс жылдық мерейтойына дайындық жұмыстары, ардагерлерді толғандырып жүрген мәселелер тілге тиек болды. Соған орай, оқырман назарына қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы Кәки Ақанның баяндамасын ықшамдап ұсынудамыз.

15 мамыр 2014 жылы Москва қаласында Достастық елдері Орталық ардагерлер ұйымы басшыларының қатынасуымен Ұлы Отан соғысындағы Жеңістің 70 жылдық мерекесіне дайындық және оны өткізу туралы мәселе қаралып, нақтылы шешім қабылданды. 2015 жыл Ұлы Отан соғысы ардагерлерінің жылы деп жарияланды.

Міне осы шешімнен кейін республикамыздың барлық жерлерінде қызу жұмыстар басталып кетті. Осы мәселе барлық ардагерлер ұйымдарында талқыланып, нақтылы шешімдер қабылдануда. Бүгінгі күні қалалық ардагерлер кеңесі осы мәселені арнайы күн тәртібіне қойып Пленум өткізіп отыр. Ондағы мақсат Сіздермен бірлесе отырып, келесі жылы өтетін Жеңістің 70 жылдық мерекесін өткізудің нақтылы шараларын белгілеу. Ең бастысы - әлеуметтік қорғау.

Еліміз бойынша ардагерлерге қамқорлық жасау жылдан-жылға жақсарып келе жатқанының куәсіміз. 2009-2011 жылдар аралығында зейнетақы кезең-кезеңмен өсіп отырды. Қазір қазақстандық зейнеткерлердің орташа зейнетақысы АҚШ-тың 265 долларын құрайды. Өткен жылдан бастап зейнетақы 9 пайызға көбейіп келеді. Мұның сыртында Ұлы Отан соғысының ардагерлеріне, оларға теңелгендерге, тыл еңбеккерлеріне, республика алдында ерекше еңбегі сіңген ардагерлерге өмірлік арнайы мемлекеттік жәрдем ақы тағайындалған. Мұның сыртында ауылдық жерлерде тұратын зейнеткерлерге отын, шөп, жемнен, т.б. көмек көрсетіледі.

Осы орайда қалалық ардагерлер кеңесі өз тарапынан нақты іс-шаралар жасап бекітті. Оларға нақтырақ тоқталатын болсам:

– мерекеге дейін Ұлы Отан соғысы ардагерлерінің, соғыс ардагерлері жесірлерінің, тұтқында болғандардың, тыл еңбеккерлерінің әлеуметтік жағдайларын зерттеу жұмыстарын жүргізу,

– ескерткіштердің, обелискілердің, алаңдардың, демалыс орындарының ахуалдары тексеріліп, оларды өңдеу, жан-жағын абаттандыру мәселелерін осы бастан қолға алу. Барлық ауылдарда соғыс ардагерлеріне ескерткіш белгілер қоюды ұйымдастыру,

– оқу орындарда, мектептерде соғыс ардагерлері, тыл еңбеккерлері туралы құжаттар жинақтап, арнайы бөлме не бұрыштар ұйымдастыру,

– соғыс және тыл ардагерлерінің әлеуметтік-тұрмыстық мәселелерін шешуде атқарушы орындармен, «Нұр-Отан» партиясымен, қоғамдық ұйымдармен, жастар орталығымен байланыс жасау,

– «Батыр – жерлестеріміздің ерлігін даңққа бөлейік әдеби шығармалар мен «Ардагерлер жанымызда тұрады атты фотоконкурстар ұйымдастыру,

– жастардың, оқушылар мен студенттердің арасында аға буын өкілдерінің ерлік пен еңбек жолдарын насхаттауда патриоттық жұмыстарды кеңінен жүргізу. Елбасы: Туған жерінің, өз халқының тарихын білмейінше шынайы патриот болу мүмкін емес. Патриот-өз елін сүйетін және өзге мемлекеттерге құрметпен қарайтын адам. Яғни рухани бірлік пен ұрпақтар арасындағы сабақтастық, ұлттық сана-сезім мен қазақстандық патриотизмді қалыптастыру мәселелерін өзектендіре отырып, мұның бәрі жарқын болашақта күшті және қуатты Қазақстан мемлекетін өркениетті жолмен өрістетудің қажетті шарты екеніне баса назар аударды.

– қоғамда ардагерлер ұйымының беделін, белсенділігін арттыру мақсатында олардың пайдалы іс-тәжірибелерін кеңінен насихаттау,

– қалалық газеттерде арнайы рубрикамен батыр-жерлестеріміз туралы жазылған өлең, әңгіме, очерктерді жариялау,

– соғыс кезінде түскен фото суреттер мен майданнан жазған жалынды хаттары мен өлеңдерін іздестіріп, газет беттерінде жариялап, альбом құрастыру,

Қайталанбас Ұлы Жеңістің 70 жылдығына, сол жеңіс үшін жанын пида еткен боздақтардың аруағы үшін, қазіргі ортамызда жүрген тірілері үшін біздер осы шараларды бір адамдай жүзеге асыруда қызмет жасауымыз керек. Бұл шаралар қағаз жүзінде айтылған сөзбен бітпейді. Осы шараларды іске асыру үшін ең алдымен қаражат керек. Ол үшін жергілікті бюджеттен мәдениет саласына қосымша қаржы бөлу қажет. Қайырымды азаматтар табылып қолдау көрсетіп жатса нұр үстіне нұр болар еді.

Алайда ардагерлердің әлеуметтік-тұрмыстық жағдайларын шешуде әлі де атқаратын жұмыстар көп. Тұрын үй, басқа да коммуналдық жеңілдіктер, дәрігерлік көмек, дәрілердің қымбаттылығы ардагерлерге ауыр тиетіні рас. Сондай-ақ ардагерлердің соңғы 2-3 жылдан бері айтып жүрген мәселелері: ол «Алюминқұрылыс» ЖШС-не қарасты «Құрылыс» демалыс орнына ардагерлерді 5 күнге жіберудің тоқтап қалуы. 2012 жылға дейін осы орынға 100 соғыс, тыл еңбек ардагерлері демалуға жіберілетін. Оған мекемелер өз ардагерлеріне Жолдаманы сатып алса, мекемесі жоқ ардагерлерге жергілікті бюджеттен қаржы бөлінетін. Сүйтіп ардагерлер көңілді демалып алғыстарын айтатын. Енді осы игі істің тоқтап қалуына ренжулі. Осы мәселенің шешімін табуға мүкіндік бар ғой деп ойлаймын, себебі бюджетке түсетін салықтың үлес салмағы жылдан-жылға өсіп келеді.

Тағы бір мәселе, ардагерлердің күнделікті бас қосып, әңгіме – дүкен құратын, шахмат, дойбы ойнап, газет оқитын бөлменің болмауы. Өткен жылы №12 жатақханадан бір бөлме бөлініп еді, ол бірақ ыңғайсыз болып тұр. Тазалығы нашар, айқай-шуы көп.

Сонымен қатар ардагерлер атымен байланысты қалада ешбір орын жоқ. Ардагерлердің өтініші қалалық почта мекемесінің алдындағы алаңды «Жеңіс болмаса ардагерлер саябағы деп аталса орынды іс болар еді.

Тағыда Ұлы Жеңістің 70 жылдық мерекесіне оралып ашығын айтатын болсақ, бір ұмытылмас күнді қарсы алуда қаламызда бір жайбарақаттық бар сияқты. Қаламызда соғыс, тыл ардагерлерін арналған көзтартар бейнелер, жалынды сөздер көрінбейді. Қаламыздағы екі газет беттерінен біз Ұлы жеңістің 70 жылдығына байланысты осындай шаралар ұйымдастырып жатырмыз, соғыс, тыл ардагерлеріне мүмкіндігімізше қолдау көрсетіп жатырмыз деген басшылардың да, басқалардың тарапынан да жүрекке жылы хабарларды кездестірмейміз. Бұл мерекеге 2015 жылдың сәуір айынан кірісетін түріміз бар.

Мына бір мәселені айтпай кетуге болмайды. Соғыс ардагерлеріне бұрын бюджеттен қаржы бөліп қалалық екі газет берілетін. Бұл қолдау 3 жылдан бері тоқталды. Қалған 7 соғыс ардагерлеріне қаржы табылмағаны қиын болып тұр. Қалалық ардагерлер кеңесі «Торғай», «Арқалық хабары» газеттерінің редакторларына зор алғыс білдіреді. Себебі бұл азаматтар өз газеттерін тегін береді.

Өткен жылдан бастап орталық ардагерлер ұйымы «Ардагер айнасы» газетін шығара бастады. Газет сапалы және тәрбиелік мағнасы өте зор. Осы газетке жазылу туралы газет бетінде жарияланды және бастауыш ардагерлер ұйымы бар мекеме басшыларына хат жолданды. Содан 7-ақ данаға жазылды.

Бағасы қымбат емес, жарты жылға жеке адамдарға 990 теңге мекемелер, ұйымдар үшін 1500 теңге. Сіздерден осы газетке жазылуды сұраймын.

Сөзімді қорытындылай келе, осы бір адамзат тарихында өшпестей ізі қалған Ұлы Отан соғысындағы Жеңіске қол жеткізген ардагерлерімізді құрметтейік, қастерлейік. Жеңіс күнін зор табыстармен қарсы алуларыңызға тілектеспін.

Кәки АҚАН,
қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы.

АҒА ТУРАЛЫ АҚИҚАТ

Иә, ініміз алпысты аттап өтіп, ағамыз жетпістің желкесіне шығып, Құдайға шүкір, мәре-сәреміз.

Осынау сәтте көңілде не көкіректе не жатыр, қысқа да болса ә аға туралы біртоға ақиқаттың бетін н жөн сияқты.

Иә, ол ақиқат менің ағам Кәкимолла іпұлы Ақан туралы болмақ. Ағамыз- ı мақтайды, біз ағамызбен мақтанамыз. Бәзбіреулердің ішінде бір "ит" өліп ә, оны өзі біледі, өзіміз бұрын да, қазір іден "ағаң біреуге қиянат істепті, не ешіліқпен тектілігіне, мәрттігіне, аза- ығына жатпайтын қылығын көрдік, ік" деген пендені кездестірген жоқпыз, алда есті де қоймаспыз. Өйткені, пай- ар жасынан асып, ақылдың асқақ ше- жеткен жетпісте ақиқат жолынан ыздың аумайтынына, тектілігін жоғалт- ынына сенімдіміз. Олай дейтінім, ң ағамыз, біреуге ауыр сөз айтуды тіпті ілмейді, ұнатпаса адырая бір қарайды ояды. Артынан:

-Өзі бір түрлі жан екен, – деп бірақ арады. Бар ауыр сөзі осы. Анау-мы- ә шыдай алмайтын біздер, "өй" деп, " деп басып-басып жібермедің бе, де-

-Қайдам, сондай сөз аузыма түспейді, ı күбірлейді.

Соңынан байқасақ, бажайласақ, ағаның ат сырбаздығына тәнті боламыз. Сөзге амайтын, сөздің қадірін кетіріп алған біреулер үшін, оның деңгейіне дейін ідеу Кәки аға сияқты абзал жанға тіпті қат екен. Ал, біреу біреуді жамандап қан әңгімені ағамыз құлағына да ейді. өзі біреуді кінәлап сан-саққа іртіп отыр деп те, иншалла ешкім айта ас.

Кәки аға азаматтығына, арлылығына ы салдырмай келе жатқан сонау Торғ- ақсыларымен терезесі тең, қазіргі көз ымызда жүрген жайсаңдардың дүлі, асқақ тұлға.

Ата-бабасының өскен, өркен жайған жері Есіл бойы бо- ымен, өзінің кіндік қаны тамған жері, мы- өзіміздің Батпаққара. Жоғарыдағы мара- теңеуді мен сол елдің жақсылары мен жай- дарының, ақын-жазушыларының Кәки аға алы жазғандарынан топшылап айтып рмын. Аға менікі болғанымен, ел пәтуа- а жүгінейін деген оймен ол туралы бұры- , соңғы жазбалардың бәрін оқып шықтым. ың бәрінен де Кәки ағаның ат-жалын тар- ı мінгеннен бастап, өскен-өркен жайған ел асындағы ісі, қызметі, адамгершілігі, сан лы өнері туралы айқара ақиқат берілген.

Қалай десек те, ағамыздың өркен жаюы, ың таланты мен қабілетінің өсуі, адам- шілік болмысының қалыптасуы, оның ту- топырағы мен не, аралас-құра- жүрген азамат- ына тікелей бай- ысты, бұл енді елдеуді қажет ет- ітін аксиома. ай болса, Кәки туралы сыр шер- к, барлық үлгі арлық нысанда- н Батпаққара – ангелді ауданы қсыларынан бөле- ра, тіпті елестету мкін емес. Дән – арлы топырақта а мол өнім бер- балғын баланың бозбаланың да ары өзі араласқ- ортада болмақ. л жағынан Кәки ның жолы оңынан туған. Ол осы уақытқа іп тап қазір ортамызда болмаса да ел ынан түспейтін қадірлі Төкен Елтабаев- , Мейрамхан Қапышевпен, Ділдәбек Қор- бековпен, Жауынбай Шәймерденовпен, қбай Тұржановпен, тағы, тағы басқа жақ- жайсаңдармен бірге өсті, өнерде де, ірде де олардың серігі, досы болды. Олар- н қанат жайып, елге танылуына аман- ділік қарт журналист, шежіре-тарих қой- уының білгірі, сол топырақтың бұрынғы гулы марқасқаларының тұяғы – Уәли Хай- лаұлы сияқты қазіргі ақсақалдар тұлға- қ үлгі-өнеге көрсетті. Және де Кәки ның заманы елінің жадырап, аптал аза- ттарының дүрілдеп, мәдениеті мен әде- етінің, өнерінің жалын шашып тұрған тіне де дөп келді. Ағамыздың жастық- йлау шағы Алтын, Төлеңді, Әбілқасым, рзия, Шәмел, Шабанқұл, Нәсипа, Орын- сар сияқты талантты өнерпаздармен бірге біді. Пай, пай... бұл өлкеде небір дара- здар болды ғой! Берісі Қалибек, Ғазиза, лымжан, Шара, Жұмағали, Аманбайлар-мен де біздің ағамыз облыс, республика төріне дейін өнер көрсетті.

Міне, осындай ортада тәрбиеленген, білім алған, өскен, өнген Кәки ағаның біреуден ілгері болмайтын, тіпті де реті жоқ. Ағаның өзі де әр кез өскен ортасын, араласқан азаматтарын дәріптеп, олардың әруағын асырып отырады. Ортамыздан ертке кеткен Төкен Елтебаев, Ақан Нұрманов, Ділдәбек Қорғанбеков және басқалар туралы баспасөз бетінде сырға, жырға толы жарияланымдар жасады. Өзіміздің пәленше "былай", түгенше "олай" деп айтушы еді деп, өтпелі жастық-жақсылық шақтардағы аға, інілері туралы айғақты деректері бар сыр шертеді. Өзін осынау биікке көтерген бүгінгі елдің ақылгөй қарты үш кітаптың авторы Уәли ағамыз: "Не тақсаң да Көкиге жарасады, өйткені, ол өзіміздің тумамыз ғой, әкесі, ата-бабасы Есілде туса, оның бізге келіп туып, өз баламыз болғаны ешкімді кейін теппейтін болар... Мен соңымыздан келе жатқан Кәки сияқты інімізге кейде сүйеу, кейде тіреу болған адаммын" деп тебірене жазады. "Ағасы бардың жағасы бар", ағалықтың ақ жолына, мәтініне кіреуке түсірмейтін қайран сырбаздар, бұлар да азайып барады. Жыл өткен сайын ағалардан айырылу, асқар тауың мүжіліп, кішірейіп бара жатқандай әсер қалдырады. Қайтейік, өмір заңы, тағдыр деген осы.

Кәки Шәріпұлы – өмірде қызметтің де, өнердің де тертесін тең ұстап келе жатқан, екеуінің де абырой-атағын көріп, түшынып жүрген, саусақпен санарлық өткен ғасырдың отызыншы жылдарының түлегі. Комсомолдан бастап, партиялық қызметтің сан алуан тізгінін ұстаған Кәки ағаның өсу жолы да рет-ретімен хатталып қалған. Өмірде бола беретініндей, ілезде қияға шығып, одан топ ете түсіп, қайта күйбеңдеу болмаған. Өмірінің қай саласын болсын кезегімен игере берген. Оразалы Қозыбаев, Ерғали Жауков, Қайырбай Есболов, Сартай Омаров, Торсан Нұрмұханбетов, Амангелді Садырбеков сынды айтулы бірінші хатшылармен үзеңгі қағыстырған, солардың ілтипатына ие болған. Бір басшы келсе өсіп, екінші басшы келсе өшіп қалатындай күй кешпеген. Бұл да азаматтың арының, орнықтылығын танытса керек. Комсомол қызметкері, аудандық халықтық бақылау комитетінің төрағасы, партия комитетінің бюросы мен пленумының мүшесі, халық депутаты... Білімі де солай, әуелide ауыл шаруашылығы техникумын, одан кейін Мәскеудің Жоғары партия мектебін тәмамдаған. Ол қай қызметті атқарса да, ақиқаттың ақ жолынан аттап өтпеген. Оған жетпістің желкесіне шығып отырған ағамның артынан бір кірпият сөздің ермеуі дәлел бола алады. "Ой, ол сол кезде "өйтіп етеді", "бүйтіп еді" деген сыбыс жоқ.

Кәки аға өнерде де шашасына шаң жұқтырмайтын дарабоз таланттардың сапында келеді. Жалпы "Кәки сегіз қырлы, бір сырлы" деген уәж балталасаң да дақ түспейтіндей болып қалыптасқан. Ол қайда жүрсе де өнерімен, адамгершілігімен көптің аузында, елдің көгінде жүрді. Аз уақыт Көкшетау елінде жүргенде де артына осы атақ-абыройын қалдырды. Басқасын қойғанда, мұнда ол Абылайхан мұражайын қалыптастырып, мешіт үйін салудың басы-қасында жүрді. Оның өнерін тамашалаған көкшетаулықтар кездесе қалсаң жырдай ғып әңгімелейді. Ал, Арқалыққа келіп орныққаннан бері де осы ағамның араласпайтын жері жоқ. Бірнеше рет облыстық деңгейдегі байқауларға қатынасып, өзі шығарған әнімен де, орындаушылық қабілетімен де жүлделі орынға шығып, "оза шауып, бәйге алып" қайтты. Өткен Наурыз мерекесінде өзі отырған көпқабатты үйдің тұрғындарынан жеке концерттік бағдарлама жасап, Наурыз алаңында бүкіл арқалықтықтардың көңілін көтерді. "Жаса, Кәки, аман бол, Кәки!" демеген адам жоқ. Саз аспаптарының қай түрінде де ойнап жүре беретін Кәки аға, әсіресе, домбыра қылына қолы тигенде әруақтанып, жүзі бал-бұл жанып жүре береді. Өзі басқарып отырған ардагерлер кеңесінің де жұмысы аға келгелі жанданып әсері арта түсті. Қай уақытта соқсаң да ақсақалдарын жинап алып, өздері мәре-сәре болып отырады. Әттең, газеттің өлшеулі беті тар болып, қолбайлау болып отыр, әйтпесе, ағамыздың ақындық, шешендік, сазгерлік өнерінің өзі бір кітаптық дастан ғой.

Ол Үкіметтен де, халқынан да марапат, сыйсияпатты көп көрген адам. Басқаларын былай қойғанда, биылдың өзінде Жеңістің 60 жылдығына орай, Елбасы – Нұрсұлтан Назарбаевтың Алғыс хатын алды, ардагерлердің Орталық кеңесінің Мақтау грамотасын иеленді. Лауреаттық атақтары бір төбе, кеудесінде "Еңбек Қызыл Ту" ордені бар. Кіші ұлы Әділдің өзі күйшілер байқауында бірінші орынды жеңіп алды.

Менің ағама, сол үйдегі жеңгем де сай. Осы жақында ғана Гүлшара жеңешем жаңа отауында Кәки ағаға сәлемдесуге барған еліміздің Премьер-Министрі Даниал Ахметовке қонақасы берді. Оның ақжарқын көңілі, "жеңеше" деп, қандай қыспаққа алсақ та жол тауып кететін ептілігін былай қойғанда, дастарханынан бір мін таппайсың ғой. Премьер аттанып кеткен соң, ағаға қолдау көрсетейік деп барған бір топ інілері, менің жеңешемнің дастарханының басында тағы бір күн отырып қалыппыз.

...Әне, өрлігі – қарағайдың қарсы біткен бұтағындай, өңі – аққайыңның алакеуім сәулесіндей, бойы – тіп-тік самырсынның тұғырындай, абыройы аласпандай болып Арқалық көшесімен менің ағам Кәки келеді. Бұл көрініс алыстан қарасаң да, жақыннан үңілсең де үрім-бұтағы өскен, немере, шөбере сүйген, заманымыздың тұғыры – алып бәйтеректі елестеді.

Құдай қалаған уақытқа дейін жасай бер, аға!

Ахметхан БАЙЖАН.

СУРЕТТЕ: (сол жақтан) облыс әкімі Сергей КУЛАГИН, Мәжіліс депутаты Кенжеғали САҒАДИЕВ, Премьер-Министр Даниал АХМЕТОВ және Кәки АҚАН дастархан басында.

Құрметті

Ақан Кәки Шәріп ұлы!

Сізді 1941-1945 жылдардағы Ұлы Отан соғысындағы Жеңіс күнінің 60 жылдығымен шын жүрекпен құттықтаймын.

Ұлы Жеңіс сарбаздарының қаһармандығы, майдан далаларында Сіз көрсеткен ерлік пен қайсарлық халық жадында мәңгілікке қала бермек. Біз фашизмге қарсы қанқұйлы соғыста ізгілік пен бейбітшілік мұраттары үшін елдің барлық халықтары бірлігінің, Жеңіске әрқайсысыңыздың қосқан жеке үлесіңіз бен жаппай ұйымшылдығыңыздың арқасында жеңіп шықтық.

Сіз сияқты қайсар ұрпақ өкілдері Отанға қалтқысыз қызмет етудің үлгісі бола отырып, өзінің жауынгерлік еңбегімен біздің бүгінгі таңда жасампаз елде өмір сүруімізге, еркін мемлекет пен демократиялық қоғам құруымызға мүмкіндік берді.

Сіздің бүгінгі күні де өз үлесіңізбен жас ұрпақ бойында Отанға деген сүйіспеншілік сезімі мен Атамекенді айбынды қорғаудың қасиетті парызын тәрбиелеуді жалғастырып келе жатқаныңыз үшін шынайы алғысымды білдіремін.

Сізге мықты денсаулық, береке мен бақыт тілеймін. Өзіңізге және жақындарыңызға бейбітшілік пен жарқын күндер серік болсын!

Қазақстан Республикасының Президенті *Нұрсұлтан НАЗАРБАЕВ*

ЕЛІМ МЕН...

Әні мен сөзін жазған Кәки АҚАН

Туған жер саған шексіз ...
Тәңірім төксін мейірім ...
Аңсаған тәуелсіздік бүгін ...
Әлемге асқақтасын қазақ ...

Қайырмасы:
Кең байтақ елім,
Қасиетті жерім.
Сен үшін сан шайқас...
Аталар төккен тер...
Анамдай асыл,
Көкмайса жасыл.
Даламда менің,
Жайқалған егін.

Желбіреп аспанымда көкбай...
Құлпырсын қызғалдақтай ...
Достығы халқымыздың бекем ...
Тыныштық бұзылмасын қай...

Қайырмасы:
Жайқалған елім,
Жайқалған жерім.
Сен үшін сан шайқас...
Бабалар төккен тер...
Қуансын анам,
Қуансын бабам.
Қымбатсың маған,
Жәзира далам.

АРНАУ

Күйеу деп еркелетті Бураба...
Әділің туды осында – туған ...
Балықтай былқылдаған Гүл...
Қосақ қып қосып берді бар ...

Жан-жақты білімің бар аза...
Ат салдың шығаруға қазақ ...
Әділді тәрбиелеп ата жолме...
Өсірдің – аман болсын аза...

Еркек бас болғанда, әйел мо...
Еліңе өкетпексің болып ойы...
Қызымыз былқылдасын сол ...
Жүрмесін арып-азып қылша ...

Қай жаққа кетсең дағы бақыт...
Ай туып алдыңыздан ашыл...
Бурабай екінші жұрт – қай...
Ұмытпай келіп жүргін түске...

Пікірлес Бурабайда апаң ба...
Ұмытпа қайда жүрсең, күйе...
Орамал тон болмайды, жол ...
Сыйлаймын шын тілектен қол...

Әмина ДӘУЛ...
Щучье ауданының ...
поселкесіндегі А...
мұражайының ...

Өмір жалған, өткінші ...
Өнер – мәңгі, түсініп ...
Көп нәрсені үн-түнсіз ...
Кәкең тартқан күйлерді ...

Рахатқа бір сәтке жаның ...
Қыз деміндей бойыңды ...
Күмбірлеген қоңыр саз, ...
Алпыс екі тамырды шы...

Құдіретіне еріксіз жүгі...
Елжіретіп ішінді егілдір...
Мұхитына сүңгітіп сағы...
Мөлдір тамшы көзіңнен ...

Күйшілердің талайын ...
Соның бәрін байқадың, ...
Кей дарынның елусіз... ...
Ел ішінде жүргенін алты...

Кәки аға солардың, соның бір...
Туған елі – сыйынған кәміл ...
Ақын, сазгер әрі әртіс, әрі ...
Санамадық барлығын қанша ...

Зор бақыт қой, дер шақта ел...
"Бір кірпіш боп сәтімен қал...
Осы қазір Торғайдың топыр...
Көргенім жоқ күйшіні одан ...

Іліп түсер қиядан күй қыра...
Кәки аға, игерген мол мұра...
Билетеді тербетіп жүрек қы...
Сөйлетеді адамша домбыра...

Оның күйін тыңдаған ойға ...
Екі көзі мөлдіреп жасқа тол...
Сыңғырлаған сұлу саз күміс...
Ерікке қоймай елітіп баура ...

Көрген адам өзгеше қабілет...
Риза боп қарадай сүйінетін.
Кәки аға сырбаз да талғам...
Жанмен ұққан өнердің құді...

Хамитбек М...

Қасиет қонып, құт дарыған біздің өңірімізден ісімен еліне қадірі артқан талай ұл мен қыз түлеп ұшты. Олардың ішінде білімнің шыңына шыққан ғалым, өнер майталманы, спорт саңлағы, әнші мен биші, жыршы мен күйші, батыр мен мерген, жұртына адал қызметімен жағып мәртебесі тасыған жоғары қызмет иелері де бар. Солардың бірі де, бірегейі Кәки АҚАН ақсақал екені даусыз.
Кәки ШӘРІПҰЛЫ білімді, өнерпаз, спортшы, көптеген лауазымды қызметтерді абыроймен атқара білген азамат, досқа адал, уәдеге берік, отбасына қамқор жан. Саналы ғұмырын ел игілігіне арнап, сан салада еңбек етіп, абыроймен зейнеткерлікке шықты. Тобыл – Торғай өңіріне сыйлы, абыз ақсақал бүгінде халқының ықыласына бөленіп, бақытты ғұмыр кешуде. Олай болса, ел ағасы атанған сыйлы қария, ақылы көлдей дария Кәки ақсақалдың – мерейлі 87 жасымен «Арқалық хабары» газетінің ұжымы атынан құттықтай отырып, ол кісі жайлы замандас – сыйлас азаматтарының пікірлерін назарларыңызға ұсынуды жөн көрдік.

Қадірлі қария – 87 жаста

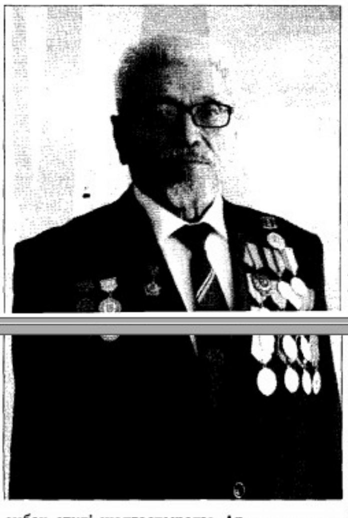

«Сонау 1953 жылдары орта білім беретін мектепті бітіріп, еңбек жолын бастаған Кәки Шәріпұлының бар тіршілігі бізбен бірге өтті. Содан да болар көз алдымызда өскен, уақыттың қандай да бір қиындығына қарсы тұрып шыңдалған, жақсылығын құшақ жая қарсы ала отырып, оны өзінің игілігіне жарата білген Кәкиден замандастары, қатар-құрбылары талай дүниені үйренгенін көрдік. Ол мектепте оқып жүргенінде Сейіт Тымпиев деген мұғалім ұйымдастырған үйірмеге қатынасып, домбыра тартуды үйренді. Домбыраны жай үйреніп қана қоймай, оның қыры мен сырын жете меңгеріп, ол арқылы өзін күй тартудың шебері етіп көрсете білді. Домбыраның Кәкеңе бергені аз емес еді. Ән айтуға машықтануына үлкен көмек жасады. Әнді де, күйді де нәшіне келтіре орындауына домбыра жол ашты, талантын шыңдады, оның туа біткен қабылетін елге танытты. Күні бүгінге дейін домбырасы қолынан түспеген Кәкең оны қастерлей білді, қасиетті деп қадір тұтты. Содан да болар, домбыра тарту өнеріне ұлы Әділді үйретіп қана қоймай, оны осы саладағы жоғары білімі бар маман етіп шығарды. Әділ де домбыра тартудың жолын да, жөнін де жоғарғы оқу орнынан біліп қана қоймай, өзінің талантының арқасында шырқау биігінен көрініп жүр. Шебер орындаушы ғана болмай, домбыра өнеріне жастарды үйретуде. Сөйтіп, Әділ баламыз қазақ халқының дәстүрлі өнерін өрге сүйреп жүргендердің тобына қосылды. Бүгіндері қаладан ғана емес, Торғай өңіріндегі домбыра үйренгісі келген талантты жастарды оқытып жүр. Сөйтіп, қазақтың қасиетті домбырасының даңқын аспандатар жастардың жетекшісі атанып, ұстаздық міндетін мүлтіксіз атқарып келеді. Соған ризалық сезімін білдіріп жүргендердің бірі менмін. Оның тартқан күйін, ол орындаған классикалық шығармаларды тыңдай бергің келеді. Өйткені, оның орындауындағы кез келген шығарма бойыңа қуат, көңіліңе шаттық сезімін ұялатады. Кәки Шәріпұлы жас кезінен волейбол ойнаудың шебері еді. Ол өзінің Шапай Хасенов, Орынбасар Смағұлов, Тәшім Құсайынов, Ғазез Мұқатов тағы басқа замандастарымен қосылып, аудан, облыс көлемінде өткен жарыстардың жүлдегері атанып жүрді. Сол уақытта волейбол ойыны жастар арасында өте өріс алған спорт түрі болатын. Екінің бірі волейбол ойынына бой ұрып, өзін сол салада жетістікке жетудің жолына салғаны және өте жақсы нәтижелерге қол жеткізгені белгілі. Солардың бірі де, бірегейі де осы Кәки болатын. Кәкеңнің осы волейбол ойынындағы шеберлігі өзінде, бірге ойнаған командалас достарын да аудан халқына танымал етті.

Кәки Шәріпұлы сөйлеп кетсе сөзге шебер, айтар ойын көптің көкейіне әсерлеп жеткізе алатын, көкірегі ояу, көңілі көлдей адам. Қандай бір жиындарда сөз алып сөйлей қалса, елдің ризалығына ие болардай пікір айтқанын естіп, біліп, көріп жүрміз.

Тағы бір ерекшелігі, танымайтын адамы жоқ. Кездескен адамның іші-бауырына өтіп, амандық сұрасқанына риза боласың. «Ой, айналайын, сен пәленшенің баласы екенсің ғой» деп. Ол адамды білетіндігін тілге тиек ете отырып, ол жөнінде жақсы-жақсы сөздерін айтып жатады. «Жақсы сөзге жан семіреді» дегендейін, кездескен жан оның сөзіне ризалық білдіріп, көңілі көтеріліп, қуанғандық ықыласта болады. Сондай жандар Кәкеңді өзіне жақын санап, үнемі ілтипатпен қарайды.

Кәки Шәріпұлы үлкендік жолмен салиқалы жиындарда бата беріп жүр. Бата- үлкен адамның еліне, өзін қоршаған ортаға, ауылдастары мен жақындарына деген тілегі. Оны өлеңдетіп те, жай қара сөзбен де жеткізуге болады. Кәки Шәріпұлы отырыстың жағдайына, жиынның түріне қарай бата бере алатын дәрежеге жеткен адам. Бұл бүгінгі күннің қажеттілігі. Содан да болар, Кәки Шәріпұлы берген батаға риза болып, ол кісіден бата тілеп жатады.

Кәки Шәріпұлы бойы толған тәлім, ойы тұнған тарих, сөзі шешен, өзі көсем бола білген жан. Отырған ортасына айтары бар, жүрген жүрісінен де мін таппайсың. Сондай жанның бізбен бір жүргеніне, бізбен бір болғанына қуанамыз. Оның ортамызда жүре бергенін тілейміз!»

Хамит ДОСЖАНОВ

« Кешегі 90-шы жылдың кім-кімге болса да жеңіл болмағаны рас. Солай дей тұрғанмен, өз ортасынан басқа ортаға түскенде де, яғни, Көкшетау облысында да ұжым басшыларының бірі болып абыроймен зейнетке шығуы. Тумысынан еңбекпен өткен өмір жолы Кәки ағаны үйде отырғыза алмады, еңбек етуді жалғастырады. Ал, 2000 жылы қала ақсақалдарының қалауымен ардагерлер ұйымына басшылыққа келді. Қызығы мен шыжығы көп осы ұйымды он бес жыл басқарды. Осы еңбек жолында қала басқаруға келген жеті әкіммен тіл табысып, ақсақалдармен арадағы көпір болып, көптің көңілінен шығуда дана халқым айтпақшы «арбаның алдыңғы доңғалағы» бола білді.

Өнер десе ішкен асын жерге қоятын, жасынан «жігітке жеті өнер де аз» - деп түсінетін, жаны нәзік, сұлулық сырын, оның ішінде ән-саз құдіретін серік еткен сері жүрегі, он ойланып, бір толғанып, өзі сияқты өмірді бағалайтын қадірлі қарияларымыздан «Қазына» атты шығармашылық көркемөнерпаздар үйірмесін ұйымдастырды. «Қазына» қалаға ғана таныс болмай, көршілес Аманкелді, Жангелдин, Жарқайың аудандарының халқына өнерлерін тамашалатты. «Жаным десе, жан семіреді» демекші, халықтың ықыласы қазынаның шабытына шабыт қосып, облыс және республикалық байқаулардың жүлдесін жеңіп алды. Ал, сексеннің сеңгіріне шығып, ел алдында ризашылығын білдіріп, асқан ілтипатпен демалысқа шықса да өзінің «халықтық атаққа ие болған» қазынасынан қол үзбей, көршілес Наурызым, Әулиекөл аудандарына барып өз жүрегінен шыққан «Ардагерлер әні» жеке дауыста хорды бастап халыққа тарту етті, ардагерлердің ұранына айналдырды.

Өмір тек қана күнгейден тұрмайды, оның көлеңкелі жақтарының да болуын ешкім де қаламайды, бірақ адамның емес, жаратушы иенің дегені болады. Осындай жағдай жақсы ағаның да басынан өтті, ғұмырлық серігінен айырылды, бірақ «еменнің иілгені сынғаны» демекші, иілмеді, жаратушы иенің сынағын көтере білді.

Елдің елеулісі, халықтың қалаулысы асыл ағаның еселі еңбегі, ұзақ жылғы қызметі, мемлекет тарапынан «Еңбек Қызыл Ту» орденімен, «Ерлік еңбегі үшін», «Еңбек ардагері», «Тың және тыңайған жерлерді игергені үшін» медальдарымен наградталды.

Ал, он бес жыл ардагерлер ұйымын басқарғанда Орталық ардагерлер ұйымының V съезіне делегат, әрі мүше болып, екі рет Құрмет грамотасымен марапатталды. Сонымен қатар, Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен «Ерен еңбегі үшін», «Тәуелсіздіктің 20 жылдығы», «Қазақстан Конституциясына 20 жыл», «Тыңға 50 жыл», «Ұлы Отан соғысындағы Жеңістің 65, 70 жылдығы» медальдарымен наградталды. Сонымен қатар Орталық ардагерлер ұйымының «Құрмет белгісінің» иегері, облыстық меценаттар клубы сыйлығының лауреаты, Арқалық қаласының «Құрметті азаматы» атануы еліне сіңірген еселі еңбектерінің жемісі, халықтың құрметі.

Жаратушы ие қарға екеш қарғаға 300 жыл ғұмыр сыйлапты, алайда, ең сүйіктітісі адам баласына сирек те болса 100 жас беріп, сүйікті перзентіне мәңгілік ғұмырды тарту еткен екен. Сол мәңгілік ғұмырыңыз ол сіздің қаныңыздан жаратылған перзенттеріңіз, немерелеріңіз, шөберелеріңіз. Жақсы аға, алда Алланың көрсетер қызығы, берер жасы көп болсын!»

Жәнібек ҒАПБАСҰЛЫ

«Ағамыздың бойында 80 түрлі өнер бар десем – артық болар, ал, сегіз өнерден асады - десем – кем соғар. Ол–домбырашы, баяншы, әнші, жыршы, сазгер, өлеңінің сөзін өзі жазады, ағаштан ою оятын шеберлігі тағы бар. Мұның сыртында ол кісінің жазған жазуы керемет қой! Әріптерді «қошқар мүйіздендіріп» көркемдеп - құбылтып жазудың хас шебері. Заманында партияға өткендердің 80 пайызының партбилеті Кәки ағаның қолымен жазылған. Мұның сыртында ағамыздың спортшылығы өз алдына. Спортқа деген құмарлығын мектептен бастаған ағамыз – оны осы күнге дейін жалғастырып келеді. Қаладағы «Қайрат» спорт кешеніне жетісіне төрт рет барып, түрлі жаттығулар жасайды. Арасында велосипед те теуіп қояды. Ағамыздың ерекше ден қойған спорт түрі волейбол. Ол аудандық құраманың мүшесі ретінде, өз кезінде облыстық деңгейдегі жарыстарға қатынасып, команданың бірінші, екінші орындарға шығуына зор үлес қосқан. Ағамыздың сөзін де, әнін де өзі жазған «Алтын ұя бесігім», «Мен–бақытты қазақпын», «Елім менің!», «Арқалық–астанасы Торғайымның», «Ардагерлер» әні аймақта сахнадан түспей, орындалып жүр. Ағамыз – өте қарапайым жан. Бір қалыптан ешуақытта өзгермейді. Сабырлы, салиқалы, қашан көрсең де жылы жүзімен амандасып, өзіне іш тартып, хал-жайыңды сұрап жатады.

Осы ғұмырының ішінде ағамыздың еліне, халқына жасаған қызметі Үкімет тарапынан лайықты бағаланып келді. «Еңбек Қызыл Ту» ордені бастаған, «Ерен еңбегі үшін» медалі қостаған 15 түрлі орден, медальдар омырауында жарқырағанда ағамыздың абыройы асқақтай түседі. Бірнеше дүркін облыстық байқаулардың лауреаты, дипломанты, Арқалық қаласының «Құрметті азаматы». Ағамыз – ордалы отбасының Абыз бабасы. Жапырақтары жайқалған мәуелі бәйтерек. Халқының қадірменді қариясы. Осылай ортамызда әрқашан аман жүрсе деп тілеймін!»

Әбдіқадыр ӘБІЛТАЕВ

«Кәки Шәріпұлы халқымыздың жыршылық, термешілік өнерін де жанына серік еткен. Абайдың "Ескендір" поэмасын, "Қызыр мен Мұса" халық дастанын, Файзолла Сатыбалдыұлының "Тоқымбет - Гүләйім" хикаятын, Нұрхан Ахметбекұлының, атақты Орынбай, Шал ақындардың шығармаларын шырқау биігіне жеткізе орындайды.

Қалалық ардагерлер ұйымының жанынан құрылған "Қазына" шығармашылық көркемөнерпаздар үйірмесінің жұмысы ел аузында. Бұл үйірме Кәки Шәріпұлының бастауымен 2000 жылы құрылып, күні бүгінге дейін халыққа қалтқысыз қызмет көрсетіп келеді. Кәки ағаның күйшілік, әншілік, жыршылығымен қоса сазгерлік қасиеті де бар. Өзі сөзін де, әнін де жазған "Менің елім!", "Қаһарман ерлерім!", "Ардагерлер әні", "Арқалық - астанасы Торғайымның" тәрізді әндері облыстық байқауларда алдыңғы орындарға ие болып, лауреат атанып жүр. Осындай кеудесі алтын сандық, өнер иесі, абыз ақсақалымыз ортамызда әрқашан аман жүрсін».

Мұрат ЖҮНІС

Ел азаматтары осылайша ой – пікірлерін білдіріп, Кәки АҚАН атамыздың сан қырын сөз еткен болатын. Иә, «қарияң қайсы?», десе, мақтанышпен көрсететін асыл қартымыздың бірегейі Кәки ШӘРІПҰЛЫ екені анық. Жалынды жастық шағын, күш – қуатын, ерік – жігерін өңіріміздің дамуына арнап, қызмет етті. Жасы ұлғайып, зейнетке шыққан соң да өнерімізді насихаттап, ұрпақтың тәлім – тәрбиесіне араласып, қариялардың өмір жолын, мол тәжірибесін осы салаға бағыттап, жұмыс жасады. Бүгін де жасы сексеннен асып, тоқсанға тақаған уақытта да, ауқымды қоғамдық шараларға атсалысып, елге өзі жазған ақ батасын беріп, халықтың ыстық ықыласына бөленіп жүр. Олай болса, асыл қариямызды 87 жасқа толуымен біз де құттықтай отырып, деніне саулық, отбасына амандық тілейміз! Сексеннен сергек өттіңіз, тоқсан жасқа да тоқтамай, жүз жасыңызды да тойлауға жазсын!

Дархан АМАНТАЙҰЛЫ

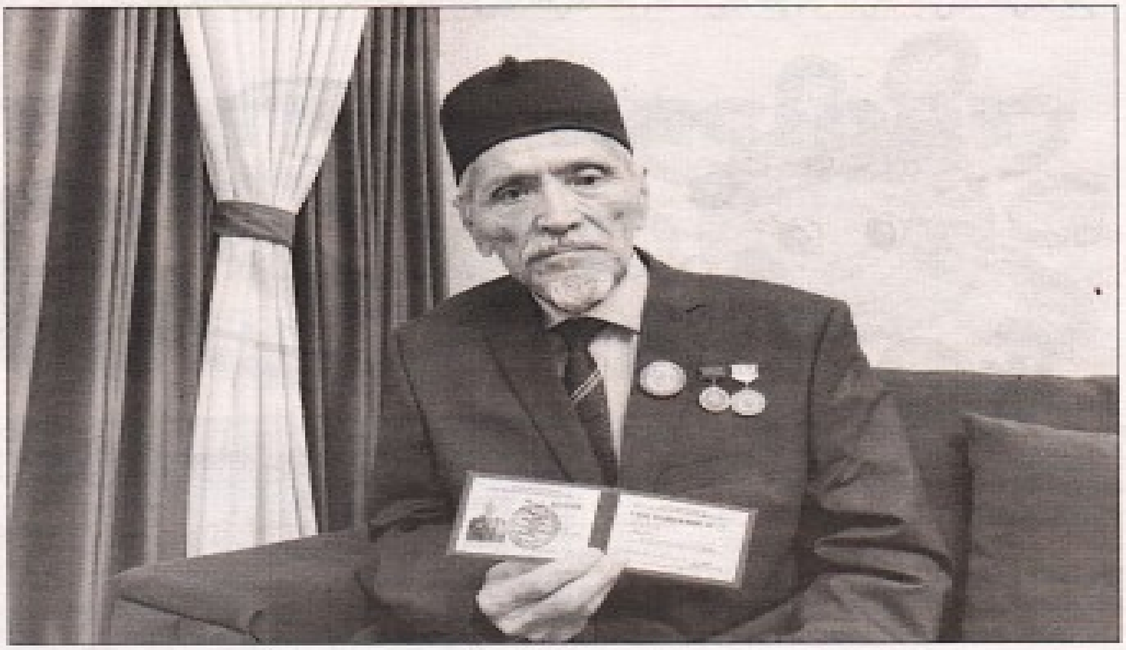

Композиторлар одағына мүше болды

Арқалық қаласының Құрметті азаматы, өнер жанашыры, Кәки АҚАНҒА Қостанай облыстық «Композиторлар одағы» ҚБ -нің куәлігі табыс етілді.

Мұндай мәртебелі атақ Кәки ШӘРІПҰЛЫНА қаламызда өткен дәстүрлі облыстық «Өнеріміз саған, Қазақстан!» аталатын XXXV ші көркемөнерпаздар фестивалінде салтанатты түрде берілді.

Кәки ШӘРІПҰЛЫ жастайынан өнерге бейім болған. Мектеп жанындағы көркемөнерпаздар үйірмесінің белгілі домбырашысы, кейін Амангелді аудандық Мәдениет үйіне көркемдік жетекші қызметіне тағайындалады. Одан соң Қостанай қаласынан баян аспабының курсын тәмамдайды. Қобызшы Қазбек, әнші Құтжан ағаларымен бірге ауданның мәдениетін, өнерін көтеруге үлкен үлес қосқан. Аудандық ұлттық оркестрдің бас домбырашысы болып, көпті өнерімен тәнті етті.

Өмір жолында сан салада жауапты қызметтер атқара жүріп, өнерден қол үзген жоқ. Зейнетке шыққан соң да, өзі жетекшілік еткен Арқалық қалалық ардагерлер ұйымы жанынан «Қазына» көркемөнерпаздар ұйымын құрып, облыс көлемінде танылды.

Өзі туып – өскен Амангелді ауданының 90 жылдық тойына арнап «Алтын ұя бесігім» әнін жазған. Мұнан бөлек әр жылдары жазған: «Елім менің», «Қаһарманым, ерлерім», «Арқалық астанасы Торғайымның», «Ардагерлер әні», «Мен бақытты қазақпын» өлең – әндері түрлі сахналарда орындалып жүр.

Осылайша, өңірдің өнері мен мәдениетін дамытуға зор үлес қосқан Кәки атамыз облыстық композиторлар одағына мүше болып отыр. Кәки ШӘРІПҰЛЫН осы марапатымен құттықтай отырып, мықты денсаулық, ұзақ ғұмыр тілейміз!

Еңбек етсен еленерсің...

Қостанай облыстық ардагерлер кеңесі
Қостанай облыстық мәдениет басқармасы
Қостанай облыстық кәсіподақтар кеңесі

МАДАҚТАМА

Ардагерлер ұйымының 25 жылдық мерейтойына арналған көркемөнерпаздар байқауын ұйымдастырудағы белсенділігі үшін

Арқалық қалалық ардагерлер кеңесі

марапатталады

Облыстық ардагерлер кеңесінің төрағасы К. Үкін
Облыстық мәдениет басқармасының бастығы Л.Сероус
Облыстық кәсіподақтар кеңесінің төрағасы Б. Иртаева

31 қазан 2012 ж.
Қостанай қ.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ
«АРДАГЕРЛЕР ҰЙЫМЫ» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҚОҒАМДЫҚ БІРЛЕСТІГІ

ДИПЛОМ

«ҚАЙРАН ЕРЛЕР, ҚАҺАРМАН АРДАГЕРЛЕР!»
ардагерлер ұйымының көркемөнерпаз шығармашылығы республикалық байқау – фестивалі

Аспаптық орындаушылық номинациясы бойынша

III жүлде

«Қазына» қазақ ұлттық аспаптар ансамблі
(Қостанай облысы)
марапатталады

Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрі А. Мұхамедиұлы
«Ардагерлер ұйымы» Республикалық қоғамдық бірлестігінің төрағасы Ө. Озғанбаев

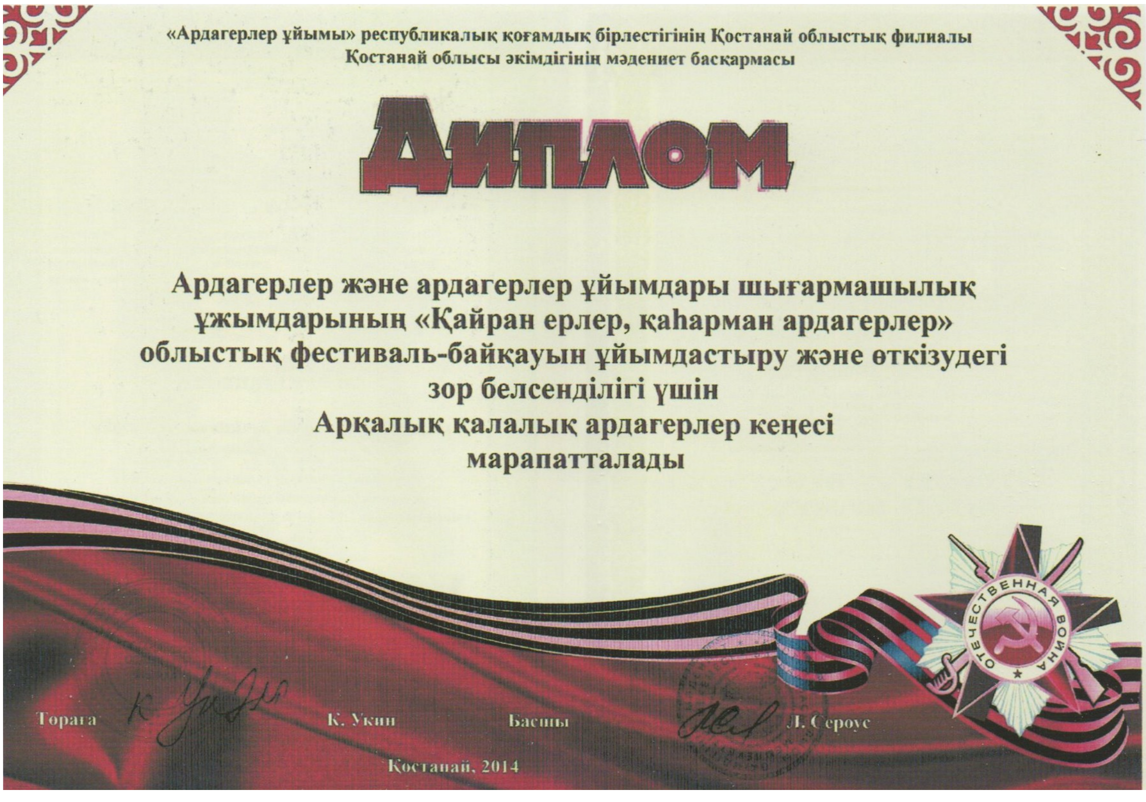

«Ардагерлер ұйымы» республикалық қоғамдық бірлестігінің Қостанай облыстық филиалы
Қостанай облысы әкімдігінің мәдениет басқармасы

Диплом

Ардагерлер және ардагерлер ұйымдары шығармашылық ұжымдарының «Қайран ерлер, қаһарман ардагерлер» облыстық фестиваль-байқауын ұйымдастыру және өткізудегі зор белсенділігі үшін
Арқалық қалалық ардагерлер кеңесі
марапатталады

Төраға К. Үкин
Басшы Л. Сероус

Қостанай, 2014

Мадақтама
Грамота

«Қостанай облысы әкімдігінің мәдениет басқармасы»
мемлекеттік мекемесі

Қазақстан Республикасының Мәдениет және өнер қызметкерлерінің күніне орай шығармашылық табыстары мен белсенді қызметі үшін «Қазына» ардагерлер ансамблінің жетекшісі
Ақан Кәки Шәріпұлы
марапатталады

Басшы **Л.Серәус**

Қостанай қаласы
2013 жыл

Қазақстан халықтарының
Қостанай облыстық Ассамблеясы
Облыстық мәдениет басқармасы

ДИПЛОМ

«Елім менің» әні үшін
Қазақстан Республикасы
тәуелсіздігінің 10 жылдығына арналған
"Менің туған өлкем" - "Мой край родной"
атты облыстық VI әндер фестивалінің
лауреаты Ақан Кәки Шәріпұлы
марапатталады.

Қазақстан халықтары облыстық
Ассамблеясының төрағасы Ө.ШӨКЕЕВ

Облыстық мәдениет
басқармасының бастығы Р. ҒАЙСЕНОВА

ГРАМОТА

НАГРАЖДАЕТСЯ

Ақан Кәкимолла,
занявший 2 место в конкурсе самодеятельных поэтов в честь 55-летия Победы, с присвоением звания «Лауреат литературной премии «Костанаец - смелый защитник Отечества»

Начальник областного управления культуры	Председатель областного Совета ветеранов	Председатель жюри конкурса
Р.Гайсенова	Д.Брусник	А.Денисов

6 мая 2000г. г.Костанай

Суреттер сыр шертеді

Бауыры Хабимолла Шәріпұлы (1932-1998)

Анасы Мейрамқызы Күлизат (1911-1978)

Жұбайы Гүлшарамен

Аманкелді орта мектебінің 1953 жылғы түлектерінің 50 жылдан кейін кездесуі

ҚР премьер Министрі Ахметов Даниал Кенжетайұлы Кәки Шәріпұлының отбасында. Арқалық қаласы, 2005 ж.

Республикалық ардагерлер ұйымының Ү-ші съезіне қатысушылармен

Қала әкімі Т.Төлеубаев ҰОС Жеңістің 65 жылдығы мерекелік медалін тапсыруда. Арқалық қаласы, 2010 ж.

Жұбайы Гүлшараның 50 жас тойында

Отбасылық құрбылармен

Петропавл қаласында өткен ардагерлер ұйымының Республикалық кеңесіне барған Қостанай облысының делегациясы. Ортада: Облыстық ардагерлер кеңесінің төрағасы Укин Кенжебек Үкіұлы.
Петропавл қаласы, 2012 ж.

Ұлы Отан соғысындағы Жеңістің 65 жылдығы мерекесіне орай соғыс ардагерлерін Астанаға саяхатқа апару. 2010 ж.

Кәки Шәріпұлы соғыс ардагерлерін құттықтауда

Арқалық қаласында өткен облыстық семинарға қатынасушылар. Арқалық қаласы, 2014 ж.

Ұлы Отан соғысының ардагері Т.И. Пуцыкинаны туған күнімен құттықтау. Қала әкімі Берік Әбдіғалиұлы, Кәки Шәріпұлы. 2013 ж.

Шаттық қонған шаңырақ

Өнерін өміріне серік еткен

«Қазына» ұжымының халықтық атағы бар хоры. Астана, 2016 ж.

«Қазына» ардагерлер шығармашылық көркемөнерпаздар ұжымының ұлт аспаптар ансамблі

Кәки Шәріпұлы отбасымен.
Жұбайы Гүлшара, ұлы Әділ, келіні Айым,
немересі Айбибі. Арқалық, 2015 ж.

Кітапханадағы іс-шарадан көрініс

Арқалық қаласының құрметті азаматы, батагөй ақсақал, ұлт өнерінің шын жанашыры, композитор Ақан Кәки Шәріпұлына Қостанай облыстық "КОМПОЗИТОРЛАР ОДАҒЫ" ҚБ куәлігі табыстады.

Кәки Шәріпұлының арнау - өлеңдері, әндері

Анама арнау

/Анам Күлизат Мейрамқызына/

Уа жұртым! Ананы кім сыйламаған,
Өмірін баласы үшін қинаған жан.
Түн ұйқысын төрт бөліп, көзін ілмей,
Тілеген саулығың ды бір Алладан.

Асыл жан дүниеде Ана ғана,
Мәпелеп, тәрбиелеп құйған сана.
Баламның табанына кірген шөңгір,
Қадалсын маңдайыма дейтін ана.

Есімі жан анамның еді Күлизат,
Ақылына ісі сай келген ғажап.
Ел-жұрты ілтипатпен сыйлаушы еді,
Ұрпағына ерекше асыл қымбат.

Айрылып әкемізден жастай қалды,
Қиындық тауқыметін құдай салды.
Бүлдіршін балаларын жеткізем деп,
Күні-түні бейнетпенен жан қинады.

Көрсе де қиындықтың қандай түрін,
Мойымай көтерді ғой соның бәрін.
Қиынды қиыстырып үлгіртуші ед.
Келтіріп әрбір істің көркем-сәнін.

Әрқашан жақсы істің ұйытқысы еді,
Сондықтан болды елінің сүйіктісі.
Үлкенге ұлағатты келін болса,
Жастары анасындай сүюші еді.

Ақ көңіл, ашық-жарқын мейірімді еді,
Жүзінен нұр құйылып тұрушы еді.
Замандас, құрбы-құрдас ортасын да,
Ерекше сыйластықпен жүруші еді.

Адамнан жақсылығын аямаған,
Ұрпағы бауырында саялаған.
Бәрін де бір баладай көруші еді,
Мәпелеп, бағып-қағып аялаған.

Анадан бірге туған екеу едік,
Көрмедік ешнәрседен біздер кемдік.
Оқу оқып, ер жетіп, адам болып,
Ананың арқасында қатарға ендік.

Жанындай жақсы көрді туған елді,
Кір жуып, кіндік кескен қайран жерді.
Есілін бір көрмесе тұралмаушы ед,
Сағынып мөлдір суын, қырқа белді.

Бір жасап қайтушы еді барған сайын,
Қуанып қалушы еді бар ағайын.
Жүздесіп, дидарласып үлкен жаспен,
Сағынып оралушы ед мекен-жәйін.

Тірегі, тұтқасы еді отбасының,
Береке-бірлік пенен, бар жақсының.
Жүргенде ортамызда асыл анам,
Ойламай жүруші едім дүние қамын.

Сапарға жолаушылап кетсем егер,
Тағатсыз тосушы еді оралғанша.
Беймезгіл уақытта келсем дағы,
Күтуші ед бес жастағы баласынша.

Тағамның жылы-жұмсақ, қаймақ-майын,
Әзірлеп мені күтіп отыратын.
Анашым мұңыныз не? десем егер,
Іше ғой күнім менің деп тұратын.

Кім айтар осы сөзді енді маған,
Өзіңнен басқа менің қайран анам.
Елжіреп, еміреніп тұрғаныңды,
Анашым қалай ғана ұмыта алам.

Сұм ажал алып кетті-ау, анамызды,
Қамқоршы болған біздің панамызды.
Ел-жұрты жылай-жылай қалды артында,
Торқалы болсыншы деп топырағы.

Қош-сау бол асыл анам, аяулы анам,
Ұмытпас мәңгі сені Кәки балаң.
Емізген қос анардан ақ сүтінді,
Білмеймін, қалай оны өтей алам.

Бас иіп құдіретіңе табынамын,
Алладан иман тілеп жалынамын,
Есіме түскен сайын мен өзіңді,
Анашым сағынамын, сағынамын.
Мәңгіге мен өзіне қарыздармын.

Аманкелді. Қараша. 1989 жыл.

Гүлшарама арнау

/Елуге жасы келгенде/

Домбыра шіркін домбыра,
Алсам бір сені қолыма,
Құдіреті күшті киеңмен,
Шабыт берер бойыма.
Оралар өлең ойыма.
Келді міне шабытым,
Түзелер енді шабысым.
Бойы қызған жүйріктей,
Кәки енді шалқысын.
Уа, менің қонағым,
Бүгінгі той мен үшін.
Ерекше боп саналар,
Келтірген бізді өмірге,
Аналар ғой аналар.
Сол ананың біреуі,
Осы тойдың иесі,
Құдай қосқан қосағым,
Гүлшарам менің саналар.
Тойды өзім бастайын,
Жалған сөзді қоспайын,
Гүлшарамның болмысын,
Сіздерге мен айтайын.
Ренжуді білмейтін,
Қабағын әсте түймейтін,
Қашан көрсең жадырап,
Күліп қана сөйлейтін.
Пейілің кеңге салатын,
Ешқашан да тарылмай,
Үлкен менен кішіні,
Жылы қарсы алатын,
Адал асын алдына,
Ақ ниетпен қоятын,
Қонағы дән риза боп,
Ықыласына тоятын.
Ағайынды сағынып,
Ішіне жақын тартатын,
Балаларын аялап,

Бауырына басатын,
Құрбыларымен әзілі,
Жарасым тауып жататын,
Гүлшарам ғой Гүлшарам.
Дәстүрің атам қазақтың,
Жадында мықтап сақтаған
Қастерлеп әрбір жол-жөнін,
Жастарға үлгі нұсқаған,
Әр нәрсенің ыдығын,
Жөніменен істеген,
Әруақтарға бас иіп,
Алладан медет тілеген,
Дұғамен жасап қызмет,
Мұсылмандығын үзбеген,
Гүлшарам ғой, Гүлшарам.
Еңбекті аса қадірлеп,
Абироймен атқарған,
Тындырымды ісі үшін,
Көп алдында мақталған.
Қайырым жасап адамға,
Қол ұшын беруге асыққан,
Пайдасы тисе азырақ,
Көңілі өсіп тасыған,
Үлкен менен кішінің,
Алғысына бөленіп,
Келеміз шүкір бас аман.
Алланың бұлда бергені,
Қанағат етем осыған.
Жиналған мейман, қонағым,
Осылай мен толғадым.
Мерей тойдың иесі,
Сүйікті де, сүйкімді,
Гүлшарам менің болған соң.
Өз атымнан тілерім,
Мол бақыт пен денсаулық.
Бір Алла өзі жар болып
Жадырап, әм күлімдеп,
Ортамызда жүргенің.
Әділ өсіп ер жетіп,
Қызығын соның көргенің
Немереңді аялап,

Бал дәурен өмір сүргенің.
Көре алмаған дұшпанның,
Іші күйіп от болсын,
Жарастықпен жүздескен,
Маңайын әмән дос болсын.
Жарыңның осы тілегін,
Бір Алла өзі хош көрсін.

Арқалық. 17 наурыз 1999 ж.

Немерелерімнің ең кенжесі Айбибіге

Немерем келіп өмірге,
Шаттыққа толды үй іші.
Құмарымды қаңдырды,
Сәбилік жұпар иісі.

Қайырмасы:

Азан шақырып дәстүрмен,
Есімің қойдым Айбибі.
Ғұмыр жасың ұзақ боп,
Еліңнің болшы бір гүлі.

Сәбиім үшін сіздерге.
Ақ дастархан жаямын.
Ән мен күйден шашу шаш,
Тойға келген қонағым.

Қайырмасы:

Айбибі бүгін сіздерге
Сәбилік алғыс айтады.
Тойдан кейін бесікте,
Тәтті ұйқыға батады.

Айналдым мен, айналдым,
Айбибідей ботамнан,
Бақытты бол құлыным,
Аталардан бата алған.

Маусым. 2014 жыл.

Арқалық - астанасы Торғайымның

/қаланың 55 жылдығына арналады/

Арқалық – астанасы Торғайымның,
Білімнің нәрін сепкен Ыбырайым.
Ахмет, Мыржақыптай арыстардың,
Арманын асқақтатқан ұрпағымын.

Қайырмасы:

Киелі мекенім,
Өзіңді сүйемін.
Ардақтап атыңды,
Соғады жүрегім.
Сәулетті көркіңе,
Сүйсіне қараймын.
Жаңарып, жайнай бер
Арайлы Арқалығым.

Арқалық ару қалам, әсем қалам,
Көркіңе таң қалады көрген адам.
Халқың бар қиындықтан тайсалмайтын,
Сеніммен болашаққа басқан қадам.

Қайырмасы:

Мерейлі мерекең.
Құтты болсын Арқалығым.
Шашу боп шашылсын,
Тойыңа ән менен жыр.
Атағың асқақтап,
Биіктен көрінсін,
Көгінен ай менен күн,
Шуағы төгілсін.

2015 ж.

Ардагерлер әні

Ардагерлер ардақтысы елімнің,
Қан майданда көрсеткен ол ерлігін.
Бейбіт күнде ел байлығын еселеп,
Кен қопарып, мал өсіріп, екті егін.

Қайырмасы:

Ардагерлер, ардагерлер,
Қазынасы халқымның.
Ардагерлер, ардагерлер,
Алтын қоры салтымның.

Ардагерлер, ардагерлер,
Қолдаушысы ұрпақтың,
Аман болшы, аман жүрші,
Ортамызда ардагер.

Ардагерлер ел сенімін ақтаған,
Ардагерлер ел бірлігін сақтаған.
Ардагерлер бүгін сапта, қатарда,
Даналықпен елдің көшін бастаған.

Қайырмасы:

Ардагерлер сиремесін қатарың,
Асқақтасын абырой мен атағын.
Сіз тілеген ел иесі жастарға,
Шапағаты тие берсін Ақ батанның.

2011 жыл.

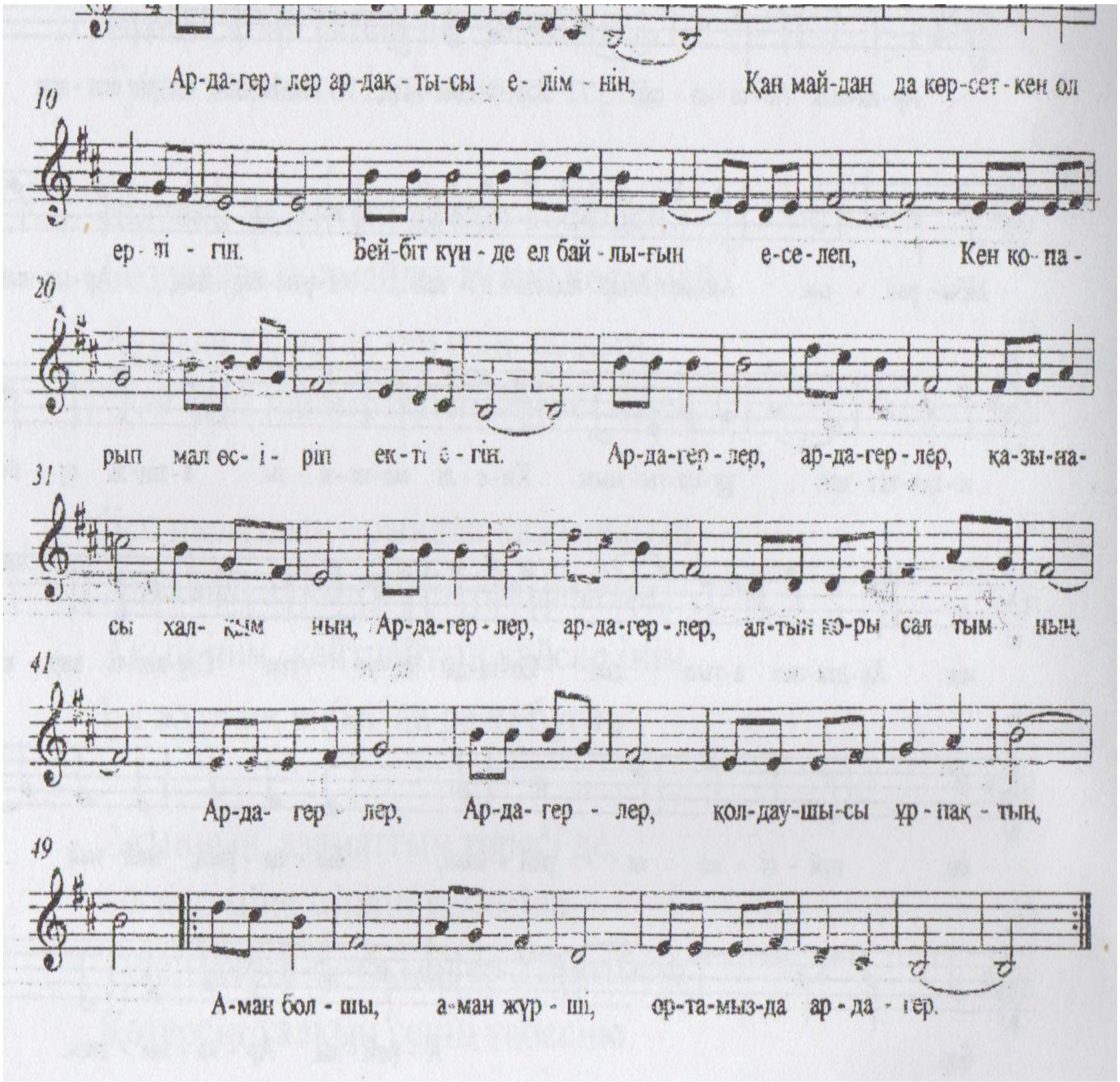

Аға туралы жылы лебіздер

«... Кәки бала жасынан байсалды, ұстамды, мінезі ауыр, кішіге де, үлкенге де еңбексүйгіштігімен, білімділігімен, мәдениетті жүріс-тұрысымен үлгі » тұтар,

жастарға аға, жасы үлкендерге қадірлі іні болып өсті. Кәки –жалын тартып, атқа ерте мінген азамат. Оның адамгершілікті, өнерді, білімді өз басына топтай жинағаны, «сегіз қырлы, бір сырлы» үлкен жүректі парасаттылығы жетеледі. Оның бойына жасынан қалыптасқан қасиет өзіне тапсырылған қызметті үлкен-кішіге баламай, қашан да жауапкершілікпен қарауға әдеттенген. Еліне сыйлы, жүрген жерінде үлкен кішіге құрметпен қарайтын Кәки Ақан ата-анасының аялы алақаның, ұлағатты тәрбиесін, жақсы азамат болуды тілеген тілектерін ақтауды жасынан сезініп өсті. Кәки сан-салалы өнерімен қоса, дін жолын бірге алып келе жатқан жан».

Төлеу Нұрманұлы,
сыныптас құрдасы

******

«...Кәки аға Ұлы Жаратушының ерекше шапағат-нұрына бөленген азамат десек артық айтқандық болмас. Бұл кісі табиғатынан қарапайым, менмендігі жоқ, үлкенге сыйлы іні, кішіге қамқор аға болып келе жатқанбайлықты, барлықты қумай адамгершілікке толы өнерді қуған ерекше тұлға. Көркіне сай өнердің барлық саласын меңгерген ағамыз әнші, күйші, термеші, баяншы, спортшы, он саусағынан өнер тамған шебер екенін жүре көрдік. Ұлық болған сайын кішік болып келе жатқан ағамыз кешегі кеңестік дәуірде имандылыққа бет бұрып сол жолды жария етпей, ешкімге естіртпей толық мағынасында меңгерген асыл азамат.

Діндар Кәки аға дін сабағын атақты Құран қари Мұхаммед Файзолла Сатыбалдыұлынан үйренгенін, бүгінгі Кәкидің құран оқудағы мақамы Файзолланның мақамы екені екінің бірі біле бермейді. Сол әруақты, әулие абыздың ізгі істері мен сөз саптауын, имандылық уағыздарын, адами қасиеттері мен өнерін бойына сіңіре білген бүгінгі ел ағасы қай орта да шоқтығы биік, еңсесі жоғары».

Шөптібай Байділдин,
өнертанушы

******

«...Кәки Шәріпұлы шынында да сегіз қырлы, бір сырлы. Жасынан өнерге құмар болуына өзінің сол кездегі тұрғыластарының әсері болғаны анық. Замандастарының бәрі ауыл өмірін гүлдендіруге, мәдениетін жетілдіруге жұмыла кіріскен күндерін Кәкең арман етеді. Кәкең шынында да өнер адамы. Қазақтың халық әндерін нәшіне келтіріп орындайды. Әсіресе, Ақан серінің, үкілі Ыбырайдың әндерін айтқанда бар болмысымен айтады. Ал жыр әлеміне бойлатып жіберсең, бір мүдірместен айтып беретінің қайтерсің. Абайдың «Ескендір» поэмасын, халық дастаны «Қызыр мен Мұсаны», Файзолла ишан Сатыбалдыұлының «Тоқымбет -Гүлайым» хикаясын өз ырғағымен жаңылмай айтуы Кәкеннің үлкен жүректі, туған халқының көне мұраларын қастерлей білетін ұлтжандылығын байқатса керек».

К. Батырғалиқызы,
«Арқа хабары» газеті
10 қыркүйек, 1999 ж.

******

«...Кәки Шәріпұлының құдды бір Торғайдың ғана емес, ұлттық өнеріміздің де шежірешісі дерсіз. Және де ол білмейтін Торғай мен Арқалыққа қатысты мәселе тағы да жоқ. Өнер, ән мен күй жайлы түйдектетіп ой түйіп, нақтылықты қолмен қойғандай етіп төгілдіре сөйлеп, домбырасын қоса күмбірлетіп жібереді. Абыз ағамыздың білімділігін санамалап шығу қиындау бізге. Және де оның бойына біткен бір қасиеті «мен болдым, толдым» демей, маңызданып, лаңданбай-ақ барын ортаға жайып салады. Сол жолда жасына қарамай қыруар еңбек етуден де шаршамайды. Қаңына сіңіп, жүрегіне ұялаған біліктілігін ұрпақ санасына сіңіруден әсте де жалықпай, қайта жанып түседі. Жарқылдап шығатын үнінде адамды баурап алатын жылылық бар, осы кісімен сөйлесіп, дұрыс деген бір ауыз сөзін есту өзімен қатарлас қызмет етіп жатқан біздердің бойымызға қуат беріп, тынысымызды кеңейтеді».

Майра Шөкен,
Қазақстанның құрметті журналисі

МАЗМҰНЫ

1. Болмысы бөлек тұлға.. 5-6

2. Кәки Ақанның мерзімді басылым беттерінде жариялаған мақалалар тізімі.. 7-8
3. Ол туралы.. 9-10
4. К.Ақанның тағылымды туындысы.. 11
5. Ол туралы жарияланған кітаптар.. 12-13
6. Кәки Ақанның мерзімді басылым беттерінде жарияланған мақалалары... 14-20
7. Еңбек етсен еленерсің.. 21-22
8. Суреттер сыр шертеді... 23-33
9. Кәки Шәріпұлының арнау-өлеңдері, әндері..................................... 34-42
10. Аға туралы жылы лебіздер... 43-44

Біздің кітапхананың мекен-жайы:

110300, Қостанай облысы, Арқалық қаласы,

Родина ауылы

Гагарина көшесі, 21. Тел. 2-10-18

E – mail:cbs10@mail.ru

Құрастырушы: С. М. Көшкінбай

Компьютерлік терілім: С. М. Көшкінбай

Редактор: Л.Б. Исабекова

Шығарылымға жауапты: Д.Е. Құсайын

Басуға қол қойылды: 18.08. 2025

Таралым 5

Басылым: ксерокс